

Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda

OM azonosító: 203353

Cím: 2141 Csömör, Kacsóh Pongrác u. 6.

Tel.: 06-28/543-950; 06-28/543-951

e-mail cím: rozsakert@lutheran.hu

***CSÖMÖRI RÓZSAKERT
EVANGÉLIKUS ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA***

Készült Nagy Jenőné Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című program és az
Evangélikus óvodák segédanyagának felhasználásával

Csömör, 2021.

Verzió: 2

Készült: 2021. február 26.

Iktatószám: 304 /2021.

Készítette: a Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda nevelőtestülete

Elfogadta: a Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyta: Fenntartó

0

TARTALOMJEGYZÉK

1. AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZA, ADATAI	6
2. KÖSZÖNTŐ	8
3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	8
4. AZ ÓVODA FUNKCIÓJA	8
5. ÓVODAKÉP	8
5. 1. GYERMEKKÉPÜNK.....	9
5. 2. AZ ÓVODA, MINT EVANGÉLIKUS EGYHÁZI INTÉZMÉNY.....	9
6. KÜLDETÉSE A PEDAGÓGUSOK FELÉ	9
7. ÓVODÁNK KERESZTÉNY NEVELÉSE	9
7. 1. AZ ÓVODAI KERESZTÉNY NEVELÉS.....	10
7. 2. A KERESZTÉNY NEVELÉS GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA KERESZTÉNY NEVELÉSÜNK CÉLJA.....	11
7. 3. FELADATAINK.....	11
7. 4. KERESZTÉNY NEVELÉS HELYE AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERÉBEN.....	12
7. 4.1. A MEGVALÓSULÁS FOLYAMATA, FELTÉTELEK MEGTEREMTÉSE.....	12
7. 4. 2. A KERESZTÉNY NEVELÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI.....	13
8. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	14
8. 1. HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL.....	15
8. 2. AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	16
8. 3. AZ ÓVODA JELLEMZŐI.....	16
9. PROGRAMUNK ALAPELVEI, ÉRTÉKEI	17
9. 1. KIINDULÁSI PONTJAINK.....	17
9. 2. GYERMEKKÉPÜNK.....	17
10. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE	18
10. 1. ALAPVETŐ CÉLJAINK.....	18
10. 2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATAINK.....	18
10.2. 1. AZ ERKÖLCSI-SZOCIÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	18
10. 2. 2. AZ ESZTÉTIKAI ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	19
10 2. 3. AZ INTELLEKTUÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	19
10. 2. 4. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA.....	20

11. A NEVELÉS KERETE.....	21
11. 1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEINK.....	21
11. 1. 1. A GYERMEKEK GONDOZÁSA, TESTI SZÜKSÉGLETÜK, MOZGÁSIGÉNYÜK KIELÉGÍTÉSE ...	21
11. 1. 2. A GYERMEKEK EGÉSZSÉGÉNEK VÉDELME, EDZETTSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA.....	23
11. 1. 3. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE	23
11. 1. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	24
11. 2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	25
11. 2. 1. ÉRZELMI BIZTONSÁGOT NYÚJTÓ, SZERETETTELJES, CSALÁDIAS LÉGKÖR MEGTEREMTÉSE A BESZOKTATÁSTÓL AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉIG	25
11. 2. 2. A GYERMEK-GYERMEK, A FELNŐTT-GYERMEK POZITÍV ÉRZELMI TÖLTÉSŰ KAPCSOLATÁNAK KIALAKÍTÁSA, AZ ÉRZELMEKRE ÉPÜLŐ KAPCSOLATTEREMTŐ ÉS –MEGTARTÓ KÉPESSÉGEK FORMÁLÁSA, ERŐSÍTÉSE.....	26
11. 2. 3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	30
12. A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE	30
12. 1. NAPIREND	32
13. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE.....	32
13. 1. HAGYOMÁNYÖRZÉS, NÉPSZOKÁSOK, EGYHÁZI ÜNNEPEK, JELES ÉS	33
KIEMELT NAPOK.....	33
13. 1. 1. AZ ÓVODÁBAN ÜNNEPELHETŐ JELES NAPOK IDŐRENDI SORRENDJÉNEK	33
13. 1. 2. AZ EGYHÁZI ÜNNEPEK ÉS A NÉPHAGYOMÁNYÖRZÉS AJÁNLOTT TARTALMAI	35
14. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	41
14. 1. JÁTÉK, JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS	41
14. 1. 2. A JÁTÉKHOZ SZÜKSÉGES FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA	41
14. 1. 3. A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGJELENŐ JÁTÉKFAJTÁK, S AZOK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK ALAKÍTÁSA A GYERMEKEK EGYÉNI SAJÁTOSságAIHOZ IGAZODVA	43
14. 1. 4. A GYERMEKEK BESZÉDKÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A JÁTÉKSZITUÁCIÓKBAN.....	44
14. 1. 5. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTÉKSEGÍTŐ, JÁTÉKIRÁNYÍTÓ METÓDUSAINAK ALKALMAZÁSA	44
14. 1. 6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	45
14. 1. 7. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS	45
14. 1. 8. JAVASLAT A GYERMEKEK HETIRENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	46

14. 1. 9. A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI	47
14. 1. 10. A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI	47
14. 1. 11. A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI GYERMEKENKÉNT	48
14. 1. 12. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES TANULÁSI MÓDSZEREK	48
14. 1. 13. ALAPELVEK A TANULÁSI FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ.....	48
14. 2. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	50
14. 2. 1. A FELHASZNÁLT IRODALMI ANYAGOK IGÉNYES ÖSSZEÁLLÍTÁSA	51
14.2.2.A MEGVALÓSULÁS FOLYAMATA, FELTÉTELEK MEGTEREMTÉSE.....	51
14. 2. 3. A 3-6-7 ÉVES KORBAN KEDVELT HAGYOMÁNYOS FORMÁK BIZTOSÍTÁSA.....	52
14. 2. 4. A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A VERSEK, MESÉK, DRAMATIKUS JÁTÉKOK SEGÍTSÉGÉVEL	53
14. 2. 5. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	53
14. 3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	55
14. 3. 1. A FELHASZNÁLT ZENEI ANYAGOK IGÉNYES, ÉLETKORNAK ÉS AZ ADOTT CSOPORT KÉPESSÉGSZINTJÉNEK MEGFELELŐ VÁLOGATÁSA	55
14. 3. 2. A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGTERVEZHETŐ HAGYOMÁNYOS ZENEI TARTALMAK BIZTOSÍTÁSA	56
14. 3. 3. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA	58
14. 3. 4. A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A MONDÓKÁKKAL, GYERMEKDALOKKAL ÉS A ZENEI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ JÁTÉKOKKAL	58
14. 3. 5. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	59
14. 4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	60
14. 4. 1. A GYERMEKI ALKOTÓ-ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉG FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE	60
14. 4. 2. A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ ALKOTÓ-ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE	61
14. 4. 3. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA.....	62
14. 4. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN.....	63
14. 5. MOZGÁS	63
14. 5. 1. A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ MOZGÁSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA.....	64
14. 5. 2. A KÜLÖNBÖZŐ SZERVEZETI FORMÁK MEGTEREMTÉSE A GYERMEKEK MOZGÁSSZÜKSÉGLETÉNEK DIFFERENCIÁLT KIELÉGÍTÉSE ÉRDEKÉBEN	65

14. 5. 3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	66
14. 6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	67
14. 6. 1. A 3-6-7 ÉVES GYERMEKEK SZÁMÁRA ÉRTHETŐ HELYI KÖRNYEZETI ÉRTÉKEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA A KÖRNYEZETŰK FELFEDEZTETÉSE ÉS MEGSZERETTETÉSE ÉRDEKÉBEN	67
14. 6. 2. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK MEGTEREMTÉSE	69
14. 6. 3. A GYERMEKEK KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A KÖZVETLEN TAPASZTALAT- ÉS ISMERETSZERZÉS SORÁN	70
14. 6. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	70
14. 7. BIBLIAISMERET, HITTAN	71
15. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	71
15. 1. A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK TERVEZÉSE, S AZOK FELTÉTELÉNEK BIZTOSÍTÁSA	72
15.2. A MUNKAESZKÖZÖK HASZNÁLATÁNAK MEGTANÍTÁSA	73
15. 3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	73
16. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE.....	74
16. 1. A SZÜLŐ, A GYERMEK ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI.....	74
16. 2. AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ, VALAMINT INTÉZMÉNYEI	74
16. 3. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA.....	75
16. 4. AZ ÓVODA ÉS A ZENEISKOLA, EGYÜTTESEK	75
16. 5. AZ ÓVODA ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK	75
16. 6. AZ ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI.....	75
17. A PROGRAM ERŐFORRÁSA.....	77
17. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	77
17. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK	78
18. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEINK, AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEINK ÉS A GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN	80
18. 1. ÁLTALÁNOS FELADATAINK.....	81
18. 2. AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJA	81
18. 3. A VEZETŐ FELADATAI	82
18. 4. SPECIÁLIS GYERMEKVÉDELMI FELADATOK	82
18. 5. PEDAGÓGIAI FELADATOK.....	83

19. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÜK ELŐSEGÍTÉSE.....	84
20. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE	87
20. 1. A NEVELÉS-FEJLESZTÉS BIZTOSÍTÁSA A FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSÁHOZ IGAZODÓ SZAKKÉPZETTSÉGGEL RENDELKEZŐ SZAKEMBERREL EGYÜTTMŰKÖDVE	88
20. 3. A GYERMEK IRÁNTI ELVÁRÁSOK FELMÉRÉSE, MEGHATÁROZÁSA.....	89
20. 4. SIKERKRITÉRIUMOK.....	90
21. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	91
22. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	92
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	93
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	94

1. AZ ÓVODA JOGI STÁTUSZA, ADATAI

Az óvoda neve:

- Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda

Az óvoda címe, telefonszáma:

- 2141 Csömör, Kacsóh Pongrác u. 6.

06-28/543-950; 06-28/543-951

Az intézmény működési területe:

- elsődlegesen Csömör és a környező települések

Az intézmény típusa:

- köznevelési intézmény, óvoda

Az intézmény, vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik.

Az intézmény:

- OM azonosító: 203353

- Törzsszám: _____

Az óvoda alapító okiratának száma: 63/1/2018. (V.9.)

Alaptevékenysége:

Ellátott alaptevékenységek kormányzati funkciók szerint:

0911	Óvodai nevelés
091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

Az intézmény alapfeladatában elláthatja a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján integráltan nevelhető beszéd fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - ezen belül nagyothalló, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő, valamint mozgásszervi, testi fogyatékos – ezen belül járóképes, vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott,

akadálymentesítést nem igénylő gyermekek nevelését.

Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben

Munkahelyi étkeztetés köznevelés intézményben

Ifjúság-egészségügyi gondozás

091140 Foglalkozás-egészségügyi alapellátás

096015 Helyi, térségi közösségi tér biztosítása, működtetése

096025 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok

074032

074011

086020

107080

Gazdálkodással összefüggő jogosítványok

az intézmény gazdálkodási besorolása:

Önállóan működő és gazdálkodó intézmény

Intézmény jogállása:

Önálló jogi személyként működő egyházi fenntartású köznevelési intézmény. (Ehtv. 12. § (1) bekezdés szerinti belső egyházi jogi személy), amely fenntartójától elkülönült költségvetéssel rendelkezik.

Felvehető maximális gyermekszám: 120 fő

Intézmény felügyelete, felügyeleti szerve: Magyarországi Evangélikus Egyház, (1085 Budapest, Üllői út 24.)

A Magyarországi Evangélikus Egyház az intézmény feletti szakmai, törvényességi és gazdasági felügyeletet az egyházi törvényben meghatározottak szerint látja el.

Az óvodai csoportok száma:

- 5 csoport (Méhecske, Pillangó, Katica, Maci, Csibe)

2. KÖSZÖNTŐ

Szeretettel köszöntjük kedves Olvasóinkat, akik valamely okból kezükben tartják programunkat. Vagy azért, mert gyermekük a mi óvodánkba jár, vagy azért, mert szeretnék, ha ebbe az óvodába járna, vagy egyszerűen csak érdeklődnek az óvodában folyó nevelőmunka iránt.

3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Az óvodai nevelés országos alapprogramja útmutató a munkánkhoz, amelyet kiegészítünk a keresztény neveléssel.

A gyermeket Isten ránk bízott ajándékának tekintjük.

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,14)

Pedagógiai programunk célja, útmutatást adni a gyermekek sokoldalú testi, lelki fejlesztéséhez, amelyet változatos tevékenységi formák alkalmazásával, a keresztény nevelés értékeinek beépítésével kívánunk elérni.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk minden tagja az evangélikus egyház segítségével a gyermekeket a keresztény értékrend alapján családi légkörben a szülőkkel együtt neveljük.

Az ökumenikus szemlélet jegyében a gyermekek felvételénél nyitottak vagyunk más felekezet családok, gyermekek felé is.

Célunk azokat az értékeket elültetni gyermekeinkben, amelyek a keresztény embert jellemzik (hit, szeretet, alázatosság, becsületesség stb.). Az óvodáskor a legfogékonyabb időszak, ezért arra neveljük a gyermekeket, hogy embertársaikat tisztelő, szülőföldjüket szerető, becsületes emberré váljanak.

4. AZ ÓVODA FUNKCIÓJA

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a következőképpen határozza meg az óvodaképet és funkcióját: „Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda **funkciói:** óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő szerepet tölt be.”

Ebből a meghatározásból világosan következik, hogy az óvoda nem pusztán gyermekmegőrző hely, ahol jól játszhatnak a gyermekek, míg a szüleik dolgoznak. Óvodánk gondozza, ápolja, védi a gyermekeket, és mindent elkövet azért, hogy a családi közösséget kiegészítve szocializálja őket. Nagy figyelmet fordítunk a szokáskialakító, nevelő funkcióra, amely fejlesztő munkát jelent. Így a gyermekek mindent elsajátíthatnak, hogy az iskolai életre alkalmassá váljanak.

5. ÓVODAKÉP

5. 1. GYERMEKKÉPÜNK

A gyermekekre, úgy tekintünk, mint Isten ajándékára.

Az evangélikus óvoda az evangélikus köznevelési rendszer kezdő láncszeme. Azok a családok, akik gyermekeiket vallási és világnézeti meggyőződésük alapján keresztény értékek mentén, hitben kívánják nevelni, erre lehetőséget kapnak az óvodai nevelés során is. A keresztény értékek alapján a gyermekeket a türelmesebb, toleránsabb magatartásra neveljük. Így felnőtt korukra boldog, megelégedett emberek lehetnek, akiknek embertársaikhoz való viszonyát az együtt érző, megértő, segítőkész, toleráns emberi érzés jellemez.

Az óvodánkban célunk a hitre való készség megalapozása, a család-óvoda-gyülekezet kapcsolatrendszer kiépítése, erősítése (empátia, bizalom, segítőkészség). Tevékenységeink során vallásos élményeket nyújtunk a gyermekeinknek.

5. 2. AZ ÓVODA, MINT EVANGÉLIKUS EGYHÁZI INTÉZMÉNY

Valljuk Jézus Krisztus tanítását és igyekszünk megfelelni annak.

Vállaljuk egyetemes emberi és keresztény értékek közvetítését. Ehhez biztosítjuk az óvodáskorúak életkori sajátosságainak megfelelő mértékű ismereteket és érzelmi élményeket, melyek gyermekeink életének szilárd alapjai lehetnek és meghatározzák későbbi életvezetésüket. Így szolgáljuk a család, a társadalom és az egyház javát.

Olyan óvodára törekszünk, ahol domináns értéként jelenik meg a hit, szeretet, becsületesség, elkötelezettség, kitartás, bátorság, megbízhatóság, munkaszeretet.

Nyitottak vagyunk az elkötelezett és a krisztusi utat kereső családok felé, más keresztény felekezetek, más nemzetiségek befogadására. Ökumenikus megközelítésünk alapja, hogy a gyermekek ebben a korban a "lényegre", a szeretetre fogékonyak, nem pedig azokra a felekezeti formákra, amelyek évszázadok alatt kialakultak.

6. KÜLDETÉSE A PEDAGÓGUSOK FELÉ

Az evangélikus óvodában a nevelésnek meg kell felelnie az evangélikus tanítás elveinek; a pedagógusoknak pedig ki kell tűnniük helyes nevelőmunkájukkal és példamutató, hitre nevelő életükkel.

7. ÓVODÁNK KERESZTÉNY NEVELÉSE

7. 1. AZ ÓVODAI KERESZTÉNY NEVELÉS

Feladatunk a „hídépítés” a teremtő Isten mint Atya, Jézus mint testvérünk és „családjának” tagjai: a gyermekek, a szülők, az óvodapedagógusok és a hitoktatók között. Ezért nemcsak ismeretanyagot szeretnénk átadni, hanem szeretetet, örömet, békességet, védettséget és biztonságot is. Azt kívánjuk, hogy mindenki élje át az Isten családjához tartozás örömét, azt, hogy mindannyian gyermekek lehetünk ebben a nagy családban. Ugyanakkor nem szabad a kicsiknek „kemény táplálékot” adni. A legfontosabb üzenetekre, Isten ígéjére a gyerekek a bennük lévő nyitottsággal, bizalommal fogékonyak. Ők még feltétel nélküli befogadók, ha Isten országáról hallanak. Ezért nagyon fontos, hogy életkori sajátosságait figyelembe véve elsősorban a számukra is könnyen érthető bibliai igazságokkal ismerkedjenek meg. A nehezebben értelmezhető részeket pedig csak olyan mélységben és olyan eszközökkel igyekezzünk átadni, hogy a gyermekeket a későbbiekben további ismeretszerzésre sarkallja. A teremtő Istentől kapott csodálatos világunk együttes felfedezése, a bibliai történetek bemutatása olyan valóságokat tár fel a kicsik előtt, amelyek földi életünk valódi megértését teszik lehetővé. A jól indított, motivált foglalkozás olyan – jó értelemben vett – feszültséget, érdeklődést kelt a gyermekekben, mellyel az ijesztőbbnél ijesztőbb rajzfilmekkel is versenyre kelhetünk. Sőt remélhetőleg ki is szoríthatjuk őket az érdeklődési körükből. Nagyon fontos, hogy az ajánlott énekek, a hozzájuk tartozó játékos mozgásformák, a különböző vizuális vagy egyéb cselekvési lehetőségek hangsúlyosan legyenek jelen a foglalkozásokon, hiszen ez a korosztály még szeret állandóan mozogni, tevékenykedni. Az óvodapedagógusok, a hitoktatók kreativitása, a változó helyzetekhez való alkalmazkodás teszi lehetővé, hogy a gyermekek számára élményt jelentsen egy-egy hittanfoglalkozás. Tudatában kell lennünk annak, hogy a gyerekek között végzett szolgálattal életre szólóan befolyásolhatjuk a kicsik istenképét, a vallásos ismeretek átadásával pedig megalapozhatjuk keresztény életük alakulását.

Az óvodai kereszténynevelés arra irányul, hogy a gyermek lelki fejlődését, az értékrend átalakulását elősegítse. Fejlődik az egész személyiség: az értelem, a beszéd, az erkölcsi ítélet, a közösségi magatartás. A nevelés-oktatás számára egyáltalán nem könnyű feladat a gyermekekkel megkísérelni a legelső lépéseket megtenni a hit útján. A legtökéletesebb magvetés az, ha a legfogékonyabb időszakban, olyan környezetet biztosítunk gyermekeink számára, hogy a gyermeki lélek istenhite, a még alig megszilárdult lelkiismeret, belülről jövő igénnyé, igazi felnőtt hitté váljon. Az óvodai élet folyamán feladatunk a mindennapi érzékelhető valóságból felhívni gyermekeink figyelmét a jóra, az ige üzenetével. A valóság megismerésében a gyermekek ébredjenek rá az isteni gondoskodás állandó jelenlétére. Óvónőink munkájuk során törekednek felébreszteni a gyermekekben az érdeklődést. Jézus törvényei szerint élni, azt jelenti, hogy szeressük egymást *“Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Mk 12,31)*. Óvodánkban az egész napot áthatja a keresztény szellemiség, jelen van az óvoda mindennapi életében, annak nevelési- és tanulási folyamatában. A keresztény nevelőmunka átfogja az óvodás gyermek személyiségének egészét, kiterjed az érzelmi, értelmi, közösségi, valamint a testi fejlesztés területére. Az evangéliumi tanítás olyan feltételek között zajlik, amely figyelembe veszi az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait, utat enged a játékosnak, a játszva tanulásnak, az egyéni bánásmódra is hangsúlyt helyezve. Keresztény nevelésünk Isten- és gyermekközpontú világlátásával, előítéletektől mentesen, a biblikus látásmód és a tiszta szemlélet hordozója. Megpróbáljuk elérni, hogy fokozatosan

alakuljon ki a gyermekekben a fegyelem, az önfegyelem iránti igény. E tulajdonságok kialakításban nagy segítséget nyújt az óvónőknek a türelem és a szeretet. Az óvodai éveknek nagy jelentősége van a személyiség fejlődésében. A mindennapi élet során a tevékenységeket úgy kapcsoljuk be a keresztény nevelés rendszerébe, hogy azok tárgyi önállósága megmaradjon. Munkánk során arra törekszünk, hogy gyermekeink megismerjék az értük meghalt és feltámadt élő Jézus Krisztust és segítjük őket eljuttatni a benne való hitre.

7. 2. A KERESZTÉNY NEVELÉS GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA KERESZTÉNY NEVELÉSÜNK CÉLJA

Valljuk, hogy a gyermek Isten ajándéka. „*Bizony az Úr ajándéka a gyermek...*” (Zsolt 127,3)

- A nevelői munka megtervezésekor figyelembe vesszük, és isteni ajándékként tekintünk az egyéni sajátosságokra és adottságokra, és azokra építve a személyiség egészének fejlesztését és kibontakoztatását tűzzük ki célul.
- Célunk a megfelelő érzelmi biztonság, bensőséges légkör kialakítása imádságokon, bibliai történeteken, ünnepeken keresztül.
- Elsődlegesnek tekintjük a gyermek különféle forrásból (család, keresztény közösség) szerzett ismereteinek, tapasztalatainak változatos módon történő alkalmazását.
- A gyermeki bizalom kiépítése a Jézushoz vezető úton az óvodapedagógus, hitoktató, lelkész személyén keresztül valósulhat meg.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek evangéliumi nevelésén keresztül történő harmonikus lelki fejlődésének segítését.
- Szeretettel hitre és Isten dolgai iránt nyitottá nevelni akarjuk a ránk bízott gyermekeket.
- Fontosnak tartjuk az előítéletektől mentes, elfogadó testvéri szeretet kialakítását.
- A gyermekeket hozzásegítjük az életkoruknak megfelelő döntésekhez.
- Majdan tudatos, hívó gyülekezeti tagokká válás megalapozását is feladatul tűztük ki.
- Ápoljuk az evangélikus hagyományokat, tiszteletben tartjuk a többi keresztény felekezet létét és a tanításbeli különbségeket.

7. 3. FELADATAINK

- A kereszténytanítás terjedjen ki az érzelmi, értelmi, közösségi, valamint testi szférákra, a keresztényi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek egész személyiségét.
- A gyermeki rácsodálkozás, felismerés, érdeklődés felkeltése Isten tetteire, munkájára.

- Keresztény erkölcsi tartalmak, magatartásformák megalapozása.
- A hittan foglalkozások tartalma és felépítése illeszkedjen a gyermekek alapvető tevékenységi formáihoz.
- A tevékenységek hangulata éreztesse meg a gyermekekkel Isten jelenlétét, közelségét.
- Az énekek az esztétikai élmények erősítését és a bibliai tanítás elmélyítését szolgálják.
- A bibliai történetek, az imádság és az ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörrel a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása, pozitív lelki élmények nyújtása.
- Isten igéjén keresztül a keresztény hit elemeinek főleg érzelmi szintű megismertetése, a szeretet öröme, derűjére nevelés.
- Az asztali áldás és egyéb napszakokhoz köthető imádságok igénnyé alakítása.
- Az emberi élet kiteljesedéséhez fontos kapcsolatrendszer ápolása. Viszonyuk saját magukhoz (önismeret, önértékelés), szeretetkapcsolataik társaikkal, viszonyuk a természeti és tárgyi környezethez, kapcsolatuk a Teremtővel.
- Társaik és a felnőttek, különösen szüleik és nevelőik tiszteletére nevelés; az elesettek, öregek tiszteletére és megsegítésére nevelés.

7. 4. KERESZTÉNY NEVELÉS HELYE AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERÉBEN

A gyermek elsősorban Istené. Az egyháznak tehát feladata az Istentől kapott gyermekekről való felelősségteljes gondoskodás. Az óvodás gyermekek keresztény nevelése kötelességünk, ezért az óvodai keresztény nevelést az óvodai nevelés alapvető keretei közé illesztettük. Ezt a munkát olyan feltételek között kell végeznünk, amely figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, hangsúlyt fektetve a játékosságra és az egyéni bánásmódra.

7. 4.1. A MEGVALÓSULÁS FOLYAMATA, FELTÉTELEK MEGTEREMTÉSE

Elsősorban a szülő felelős a gyermeke lelki neveléséért, fejlődéséért. Az alapot otthonról kapja. Ezért fontos a szoros együttműködés a családdal. A 3-6 éves gyermek érzelmi beállítódása miatt a hozzá közel álló felnőttek véleményét fogadja el. Az előttük lévő példa, a szülő hite, hitélete nagymértékben meghatározza az ő gondolatait, élményeit. Ezért fontos szerepet tölt be a biztonságos családi háttér az Istenkép kialakulásában. Intenzív módon inkább átéljük, mint megértjük a hitbeli dolgokat.

Az óvodai keresztény nevelés elsődleges színtere az óvoda dolgozóinak személyes példája, melyen keresztül a gyermekek tapasztalatokat szereznek a keresztény világszemlélet alapjairól (hit, Istenhez való kötődés, feltétel nélküli szeretet, elfogadás, öröm, hála, megbánás, megbocsátás, engedelmesség, segítőkészség, együttérzés, jóság, figyelmesség, szelídség, stb.). A gyermek és a felnőtt közötti szeretetteljes kapcsolat az alapja a szociális viselkedési minták átvételének, a normák, szabályok és értékek elfogadásának, a konfliktushelyzetek megoldásának.

A keresztyén nevelés különleges színterei az egyházi ünnepek. A keresztyén ünnepek megünneplése egyben a gyermekek keresztyén közösségi életbe való bevezetése. Formáját és tartalmát tekintve elmélyíti a gyermekekben a keresztyénység üzenetét, az ünnep jelentését és jelentőségét személyes életükre nézve. A gyermekek átélik a másokkal együtt ünneplés örömét és saját tapasztalatokra tesznek szert Isten szeretetéről és jelenlétének valóságáról. Az együtt-ünneplés elősegítheti, hogy a szülők bekapcsolódjanak a gyülekezeti életbe. Feladatunk az élő kapcsolat kialakítása a család, az egyház és az óvoda nevelési színterein.

A bibliaismeret keretében a gyermekek bibliai és evangéliumi történetek sokszínű és gyermekközpontú feldolgozásával ismerkednek Jézus Krisztus életével, bibliai igazságokkal, megismerik az imádság jelentőségét és erejét. A gyermekkel érezzék meg, hogy az Úr Jézus ma is és minden nap velünk szeretne lenni, rá kell figyelni, Ő szól hozzánk.

Együtt, őszintén csodálkozunk rá az Isten csodálatos tetteire, a teremtett világ szépségére.

Imádságainkban meleg, elfogadó, bizalmas légkörben érezzük meg Isten jelenlétét, közelségét. Arra bátorítjuk a gyermekeket, hogy ők is szólítsák meg Istent saját szavaikkal. Megfigyeljük Isten válaszát a konkrét történetekben, változásokban. Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését, az esztétikai élmények erősödését szolgálják. Az énekek kiválasztása a gyermekek hangterjedelmi adottságaira, értelmi fejlettségére és mozgásigényére tekintettel történik. A hittan és az a tény, hogy az egész napot áthatja a keresztyén nevelés szellemisége, segíti a gyermekek pozitív személyiséggé alakulását. A gyermekeknek legyen módja problémáikat személyes, bensőséges kapcsolatban megosztani óvónőjükkel. Isten ajándékának tekintjük a gyermeket és adottságait, valamint azt a lehetőséget, hogy a családdal együtt az Ő munkatársai lehetünk a reánk bízott gyerekek formálásában, a bennük rejlő képességek, lehetőségek kibontakoztatásában. Feladatunknak érezzük, hogy tudják, hogy ezt a világot Isten teremtette, minket is Ő alkotott, ezért hálával fordulunk felé. Fontosnak tartjuk, hogy a mindennapokban megjelenjenek a tevékeny szeretet megnyilvánulásai, tisztelettel forduljanak mások felé. Nyitottak legyenek a gyülekezeti alkalmainkon, keresztyén ünnepeinken való részvételre.

Ismerkedjenek meg Bibliai történetekkel, azok tanulságaival. Keresztyén tartalmú énekeket, történeteket, verseket, igeverseket (aranymondásokat) tanulunk. Ha akarnak, tudjanak saját szavaikkal imádkozni. Naponta rövid elcsendesedéssel, imádsággal, énekkel, beszélgetéssel kezdjük a napot. Hetente egy alkalommal bibliaismeret tart a hitoktató tanár csoportjainkban. Évente kétszer a templomban a tanévnyitó, illetve tanév záró istentiszteleten részt veszünk a gyermekekkel és szüleikkel. Egy-egy nagy ünnepen is jelen vagyunk a gyülekezetben.

7. 4. 2. A KERESZTYÉN NEVELÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI

Kiscsoport: (3-4 éves korban) - Kettő, három 4-6 soros rövid imádság felidézése emlékezetből. - Imádkozzanak étkezések előtt és étkezések után. – 1-2 ének mozgással való kísérese, melyek kapcsolódnak a bibliai történetekhez. - Bibliai téma, melyek középpontjában a gyermekek állnak, Jézusról szólnak. - Ismerkedjenek meg a képes gyermekbibliával. - Szereplők, események felismerése képekről. - Hallgassák szívesen a bibliai történeteket, kérjék azok ismétlését. - Hallgassák érdeklődéssel a zenehallgatásra szánt műveket. -

Tanuljanak meg 1-2 ünnephez kapcsolódó verset. - Ismerkedjenek meg a helyi evangélikus templommal.

Középső csoport: /4-5 éves korban/ - Az elkezdett imádságokat tudják önállóan folytatni /étkezés előtt, étkezés után, pihenés előtt, egyéb alkalmakkor/. - A tanult énekek közül 5-öt biztosan, helyes szövegejtéssel énekeljenek. - Bibliai újabb témával való megismerkedés, történet az Ó- és Újszövetségből. - Énekekhez tartozó egyöntetű, esztétikus mozgásokra való törekvés. - Legyen a zenehallgatás számukra öröm, gyönyörködtetés, melyet kellő áhítattal hallgatnak. - Várják és kérik a bibliai történeteket, melyekben segítséggel vegyék észre az erkölcsi tartalmakat, és törekedjenek ezek megvalósítására a mindennapi életben. - Nézegessék, lapozgassák szívesen a képes bibliát, és egyéb bibliai témájú könyveket. - Ünnepekhez kapcsolódóan tanuljanak meg keresztény szellemiségű verset. - Látogassanak el többször is templomukba, ismerkedjenek meg a lelkipásztorral.

Nagycsoport: /5-6-7 éves korban/ - Az előző években tanult imádságokat önállóan tudják elmondani, tanuljanak alkalmi imádságokat. - Néhány szóban, saját szavaikkal is tudjanak imádkozni. - Ismételjék ez előző években tanult énekeket, és tudjanak tisztán, helyes szövegkiejtéssel énekelni - Bibliai új téma megismerése, az előző évek témáinak ismétlése, mélyítése. - Az ünnepkörökhöz kapcsolódó eseményekkel való ismerkedés /Ádventtől – Pünkösdig/. - Hallgassák figyelmesen a zenehallgatási darabokat, ismerkedjenek meg az orgona muzsikával. - Várják és kérik a bibliai történeteket, tudják felidézni a történetek eseményeit, idézzék fel a cselekményeket. - A történetek erkölcsi vonatkozású tartalmát próbálják megvalósítani életükben. - Legyenek kedvenc bibliai hőseik, példaképeik. - Tanuljanak meg az ünnephez kapcsolódó verseket. - Mozogjanak otthonosan a templomban, gyülekezeti teremben, vegyenek részt a gyülekezettel közös istentiszteleteken, szeretetvendégségeken.

8. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

„A jövőnk záloga a gyermek.” Sajnos mai egyre anyagiassult világunkban mind kevesebben vallják ezt az örök érvényű gondolatot, s könnyen elveszíthetik a természetből eredő ősi ösztön kegyelmi ajándékát. Lelket nagyító, hogy még vannak helyek, vannak emberek, ahol ez nincs így, s vállalják anyák, apák azt a boldog és teljesebb emberré tevő mindennap küzdelmet, és örömükkel tetéző lemondást, amit a gyermekek vállalása, befogadása, felnevelése, önálló életútra terelése jelent. Az ilyen helyeken bölcsődét, óvodát, iskolát, JÖVŐT kell építeni. Az apró csillagszeműek – akiket édesanya igazgat otthon három évig –

első komoly találkozása a VILÁG-gal az óvoda. Igazi intézmény, a kicsik „dolgozó”-ja, valóságos világ a világban. Egy épített teljesség, elvarázsoló helyszín, csoportos tevékenységek – mesék, játékok, éneklés, tánc, rajz, versek, társas kapcsolatok, ismeretek – a „nagygyá” fejlődés „földje”.

1999 szeptemberétől óvodánk az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel helyi pedagógiai programmal dolgozott. Kidolgozásakor figyelembe vették a csömöri környezeti adottságokat, személyi, tárgyi feltételeket. Ezáltal lehetőség nyílt a csömöri néphagyományok megőrzésére, továbbadására már az óvodások körében is. Az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel program az érzelmek, az esztétikai tevékenységek, alkotóképességek fejlesztését hangsúlyozza. 2018. 09.01-jétől óvodánk fenntartója a Magyarországi Evangélikus Egyház. Az eddigi programot kiegészítve az evangélikus egyház segítségével a gyermekeket a keresztény értékrend alapján neveljük.

Az érzelmeknek – fejlődés lélektani tanulmányaink és gyakorlati tapasztalataink alapján is megállapíthatjuk, hogy – rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében. Tudjuk, hogy ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen sajátosságokat olyan szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, amelyben a gyermek érzelme differenciálódhat, érzelmi állapotának tartóssága növekedhet, a gyermek érzelmi labilitása csökkenhet, megszelídülhet végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája, és megerősödhetnek magasabb rendű érzelmei. A divergens, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotóerő kibontakoztatásához. Ehhez az alábbi kreatív gondolkodás területét bemutató elméletet (J. Geoffrey Rawlinson: A kreatív gondolkodás és az ötletbörze) éreztük találónak, amely kapcsolatot teremt a művészettel és a humorról, valamint utat nyit a tapasztalat útján szerzett gondolkodásra.

HUMOR HAHA	→ → →	Robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.
-----------------------------	-------	--

FELFEDEZÉS AHA	→ → →	Hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni a tárgyi, természeti, társadalmi környezetet észrevenni.
---------------------------------	-------	---

MŰVÉSZET AH	→ → →	Segít megélni a művészet által kiváltott érzelmei gazdag és ellenőrzött feszültségoldást.
------------------------------	-------	---

8. 1. HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL

Csömör nagyközségre a lakosság lélekszámának ugrásszerű növekedése jellemző. A beiratkozó gyermekek magas száma és kor szerinti megoszlásának aránytalansága miatt intézményünkben osztott és vegyes életkorú, magas létszámú csoportok működnek.

Célunk, hogy homogén életkorú csoportokban végezhessük a nevelőmunkát.

Az utóbbi évek reformpedagógiai törekvései, illetve Az óvodai nevelés országos alapprogramja hatására ma már kizárólag **a gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára támaszkodva** tervezzük meg az óvodai életet. A gyermeki tanulás saját élményű tapasztalatszerzés és mintakövetés formájában az egész nap folyamán adódó helyzetekben

valósulhat meg. Az életkori sajátosságok érvényesülése érdekében nagyobb szerepet szánunk a *spontán szerzett ismeretek* megszerzésének. Ez természetes módon növeli a *játék* és a játékos tevékenységek jelentőségét.

8. 2. AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Óvodánkban összesen 19,5 álláshely van. Intézményvezető: 1 fő. Intézményvezető-helyettes, óvodapedagógus: 1 fő. Gazdasági vezető: 1/2 fő. Óvodatitkár: 1/2 fő. Óvodapedagógus: 7 fő. Délutános óvónő: 1 fő. Pedagógiai asszisztens: 2 fő. Óvodai dajka: 5 fő. Konyhai kisegítő: 1 fő. Kertész, karbantartó: 1/2 fő.

8. 3. AZ ÓVODA JELLEMZŐI

A óvoda 1977-ben épült, a bejáratnál parkosított, rózsás bejáró fogadja az ide érkezőt. A hátsó udvar teljes egésze a gyermekek rendelkezésére áll. A jórészt füves területen elhelyezkedő mozgásfejlesztő kombinált fajtékok és a fémvázás mászóak az óvodás korúak hatalmas mozgásigényét elégítik ki, illetve annak fejlesztését szolgálják. Az udvari szerepjáték és az árnyékba húzódás lehetőségét biztosítják a színes, fából készült babaházak. A területet körbeölelő járda alkalmat nyújt a gyermekek nagymozgásának koordinálásához és a szabálytudat kialakításához.

Az épület lapos tetős megoldású. Négy csoportszoba – a Méhecske, Pillangó, Katica, Maci csoport – egyenként 25 fő befogadására, az ötödik, a 2011-ben kialakított Csibe csoport 20 gyermek felvételére alkalmas. Összesen 120 gyermeket lehet foglalkoztatni az épületben. A csoportszobák világosak, az óvónők a gyermekek igényeinek megfelelően alakították ki a játékkuckókat és a különböző tevékenységekhez szükséges területeket. A programunkhoz kapcsolódóan beszélőkörnyezetként áhítat-sarkot alakítunk ki felmenő rendszerben. Játékeszközöinket évről évre fejlesztjük, gyarapítjuk. Az épületbe belépve az ovi-galéria fogadja az érkezőket. A hosszú folyosó, amelyet a nevelőtestület folyamatosan, az évszaknak és a jeles napoknak megfelelően díszít, barátságosan várja az ide érkező gyermekeket és szüleiket. A négy csoportra kettő mosdóhelyiség és ugyanennyi öltöző jut, amelyet a napirend egyeztetésével használnak a gyermekek. Az épületet energetikai korszerűsítését 2018 februárjában fejezték be. Az óvodánk 2018. szeptember 1-től a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működik. A gyermekek nevelése a Biblia tanításának szellemében folyik.

9. PROGRAMUNK ALAPELVEI, ÉRTÉKEI

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem-gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási, önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek. A keresztény értékrend (istentisztelet, igazlelkűség, felebaráti szeretet, lelkiismeretesség, hűség, önzetlenség, jó-rossz közötti különbségtétel, empátia, együttérzés, tolerancia, önfegyelem, szerénység, megbocsájtás, becsületesség) épüljön bele magatartásukba, alakuljon ki a gyermekek személyiségében a hit csírája.

9. 1. KIINDULÁSI PONTJAINK

- ❖ Minden gyermek a saját képességszerkezetének figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető.
- ❖ Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója, ezért
- ❖ a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükségem van a segítségemre.”

- ❖ Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

9. 2. GYERMEKKÉPÜNK

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt az óvodában megkapja, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni. Elsődleges célunk az emberi személyiség teljes kibontakoztatása, amely során biztosítjuk az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, valamint a hátrányok csökkentését. A gyermeki személyiséget úgy szeretnénk alakítani művészeti nevelés és keresztényi tanítás segítségével, hogy az iskolába lépés idejére nyitott, érdeklődő, önálló, természetszerető és –védő, tisztelettudó, segítőkész, keresztény értékrenddel bíró egyén váljék belőle. A gyermek fejlődő személyisége nagymértékben függ az őt körülvevő környezet hatásaitól. A gyermek teljes értékű ember, ki testből, lélekből, szellemből áll, ezért testi és szellemi táplálékra egyaránt szüksége van. *„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem igével” (Mt 4,4)* Nevelésünkkel értékeket szeretnénk közvetíteni, szilárd értékeket, amelyeknek mércéje a Biblia. Célunk, hogy nevelésünk során minden gyermeki személyiséget a szeretet parancsa vezéreljen. *“Szeresd felebarátodat, mint saját magadat! (Mk 12,31)* Segítenünk kell a gyermeket a szeretet gyakorlásában. Nevelésünkkel Isten igéjének igazságait szeretnénk oly módon közvetíteni, hogy felkeltsük a gyermek érdeklődését, hogy még többet akarjon megtudni belőle.

10. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

10. 1. ALAPVETŐ CÉLJAINK

- ❖ Az óvodások nyugodt, élmény-gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, valamint az értékorientált közösségi neveléssel, az életkori és egyéni sajátosságokat szem előtt tartva.
- ❖ Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- ❖ A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- ❖ A Biblia tanítása alapján ismerjék meg a Teremtő Isten csodálatos műveit, amelyek igazán értékes emberré, személyiséggé formálják őket.
- ❖ Imádságokon, bibliai történeteken, ünnepeken keresztül bensőséges légkör, megfelelő érzelmi biztonság kialakítása.
- ❖ Igei útmutatásokkal irányítani, vezetni a gyermekeket.
- ❖ Evangélikus hagyományok ápolása.
- ❖ Más keresztény felekezet tanításainak tiszteletben tartása.

10. 2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATAINK

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével a Biblia tanítása által.

10.2. 1. AZ ERKÖLCSI-SZOCIÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

- ❖ érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt légkör megteremtése;
- ❖ olyan óvodai élet megszervezése, amelyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A keresztény szemléletű közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás;
- ❖ a mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását;
- ❖ a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolat kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat;
- ❖ az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban;
- ❖ az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek;
- ❖ a szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását;
- ❖ „A természet, a környezet nagyon fontos a gyermek számára. Hozzá kell segítenünk, hogy felfedezze, megismerje, megszeresse Isten szép világának titkait és

elcsodálkozzon azon. A világ Isten csodálatos világa, amit szépnek teremtett. Rábízta az emberre, hogy vigyázzon rá, őrizze és művelje azt.

- ❖ A közösségben fontos szerepük van a Bibliai parancsolatoknak. Meg kell tanítanunk a gyermeknek, hogy szeresse önmagát, vegye komolyan magát, de tanuljon meg nyitott lenni társai felé. Empátiás képességüket az együtt játszással igyekszünk fejleszteni.

10. 2. 2. AZ ESZTÉTIKAI ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

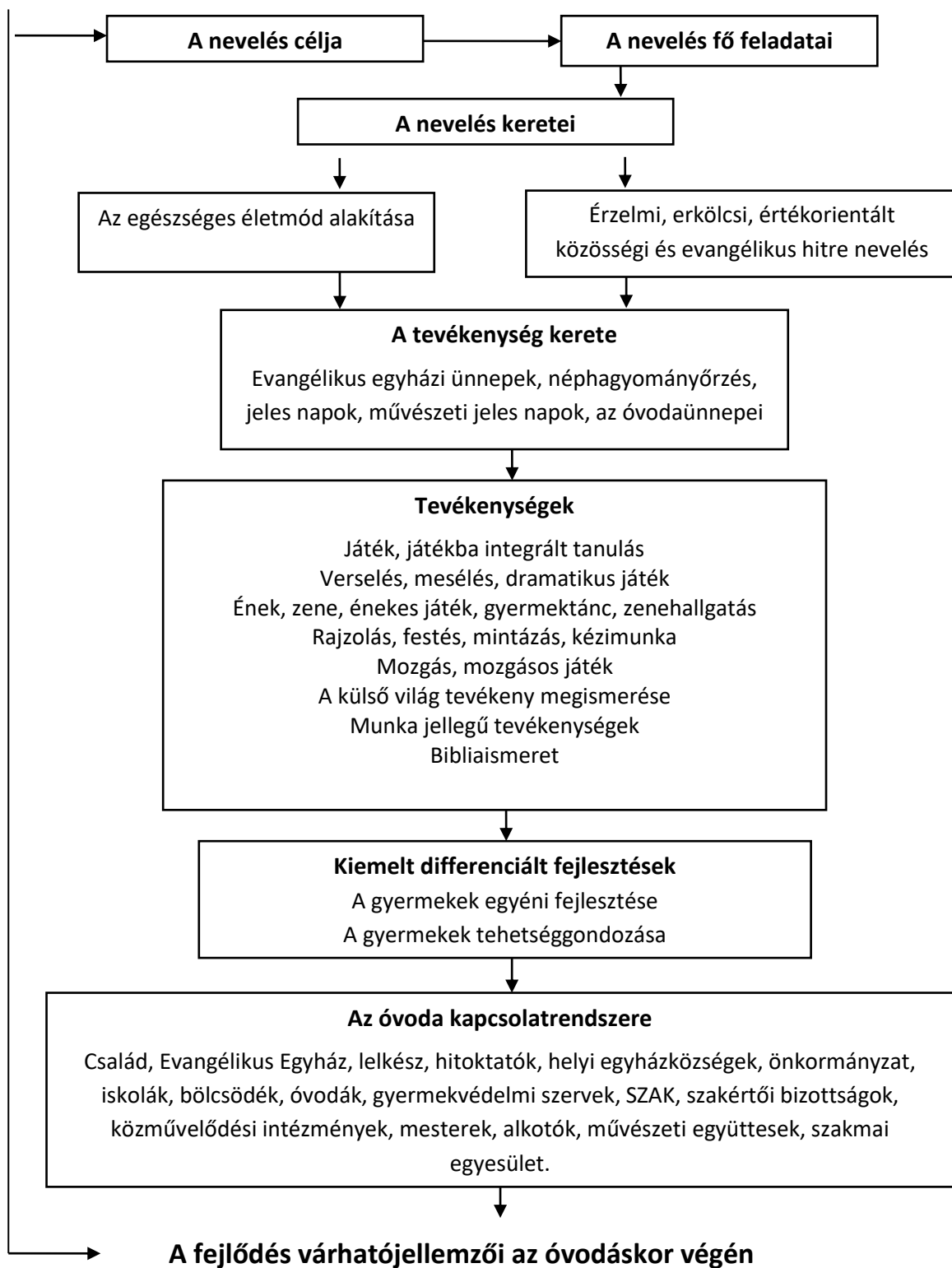
- ❖ az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása;
- ❖ a harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását;
- ❖ az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását;
- ❖ az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt;
- ❖ a művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség;
- ❖ az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének;
- ❖ a gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

10 2. 3. AZ INTELLEKTUÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

- ❖ az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását;
- ❖ a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére;
- ❖ a kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását;
- ❖ a meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését;
- ❖ az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy képi eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

10. 2. 4. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

Család, Evangélikus Egyház, önkormányzat, iskolák, SZAK, közművelődési intézmények, mesterek, alkotók, művészeti együttesek, szakmai egyesület.

11. A NEVELÉS KERETE

11. 1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEINK

Az **egészséges életmódra nevelés célja** a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- ❖ a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- ❖ a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése.

11. 1. 1. A GYERMEKEK GONDOZÁSA, TESTI SZÜKSÉGLETÜK, MOZGÁSIGÉNYÜK KIELÉGÍTÉSE

Az óvodapedagógus az óvodai felvétel után a gyermekekről a szülővel együtt **anamnézist** készít, és a szülő kitölti az „Információ gyűjtése gyermeke neveléséről” c. igényfelmérő lapot. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységéhez elengedhetetlen.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt folyamatos megfigyeléssel, **összehasonlító mérésekkel** segíti az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását: Lehetőségek: testsúly, testmagasság, láb-kéz mérete, szem- és hajszín, nemek stb.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, aki őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metajelzésekkel közeledik feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetít. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt a gyermekek önálló testápolási, étkezési, öltözködési szokásainak szintjét az óvodába lépés pillanatától kezdve vizuális piktogramokkal kísérhetik figyelemmel. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel – a **dajkák bevonásával** együtt – végzi a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyag-szükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, tízórainál lehetőleg a folyamatosság módszerével is élve.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A szülők segítségével igyekszünk megismerni ezeket, és kellő toleranciával elnézzük a kezdeti étvágytalanságot,

válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás, tisztálkodás, fogmosás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélget a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermekeket. Az óvodapedagógus feladata következetesen kérni a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend és biztonság. Az elalvás előtti mesélés, imádság és azt követően altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Lehetővé tesszük, hogy minden alkalommal átélhessék a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvásigénye, de a nyugodt pihenést a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek számára is biztosítjuk.

11. 1. 2. A GYERMEKEK EGÉSZSÉGÉNEK VÉDELME, EDZETTSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törülköző használatával igyekszünk gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. Óvakodunk a gyermekek megszegényítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenációs fejlesztő tornák**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy biztosítjuk, hogy minden nap **edzési lehetőséget** teremtünk a számukra. Erre a legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodás** biztosítja, amely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében **napi kocogó-futó lehetőségeket** szervezünk. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk dönthetik el, mennyit futnak.

11. 1. 3. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Minden csoportnak van egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják az óvodapedagógusukat. Ugyanakkor biztosítjuk az udvarrészek közti átjárhatóságot – a közösen kialakított szokásrendszer betartása mellett. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok virág, cserje, ízlésesen kialakított veteményeskert. A homokozókhöz, labdázáshoz nagy terület áll a gyermekek rendelkezésére. Megteremtjük a feltételét annak, hogy énekes, dramatikus játékokat játszhassanak, bábozhassanak.

Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezik be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönnyt használunk, ami nem veszi el a fényt. Tűző nap esetén biztosítjuk az elsötétítést.

A többféle játéktevékenységhez **elkülönített részeket** alakítunk ki a csoportszobában. Esztétikus mesebirodalmat tervezünk meg, ami a személyes percek, a napi mesélés, a

drámajátékok, a bábozás színtere. Biztosítjuk, hogy a gyermekek nyugodtan rajzolhassanak, barkácsolhassanak, mintázhassanak, festhessenek, mindent megtaláljanak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Kialakítunk egy olyan helyet, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez, ahol elhelyezhetők a mikrocsoportos séták alkalmával talált „kincsek” és a nagymozgásos eszközök. A projekt sarokban biztosítjuk a tárgyi feltételeket.

A csoportszobát színben, formában, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával komponáljuk meg.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége nyugodt feltételt biztosít a vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére érdeklődést felkeltő, esztétikus táblákat helyezünk el, ahol részletes tájékoztatást kapnak a csoport mindennapjairól, ünnepeinkről: *Bátorító nevelés 14 pontja, udvariassági formulák, rajzos diagnosztika, visszatekintő, féléves nevelési terv, évszaki tevékenységi terv, évszaki bibliaismereti foglalkozások témái, egyházi énekek, versek, a csoport névsora, ünnepeink, jeles napok, hozzá tartozó leírások, tanulás stb, versek, dalok a szülőknek otthoni gyakorlásra, projektek heti-napi tevékenységeinek képei, a gyermekek tájékozódásának segítésére az öltözködés folyamatábrája.*

A projektekről készült fényképeknek, albumoknak, tablóknak, kiállításnak is helyet biztosítunk.

A **mosdóban** megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában is megjelenítjük a szokások rögzítésének elősegítésére.

Az óvodába belépőt az **ovigaléria** fogadja. A kiállított alkotások a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is. A folyosón alakítunk ki olyan területet, ahol megjeleníthetők a gyermekek alkotásai.

11. 1. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- ❖ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- ❖ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ Ruhájukat esztétikusan, összehajtva a helyére teszik.
- ❖ Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek saját külsejükre, amelyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

11. 2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

A keresztény erkölcsi értékek közvetítését alapvetőnek tartjuk. A Biblia példázatain, tanításain keresztül példaképeket mutatunk, állandó értékeket közvetítünk és bátorítunk. A gyermekeinknek tudniuk kell, hogy mit várunk el tőlük.

Az óvoda, a gyermeki nyitottságra építve segíti hozzá a gyermekeket a szűkebb/tágabb környezetük megismeréséhez, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldre, családhoz való kötődés alapja.

Az óvoda alkalmazottai felelősek azért, hogy pedagógiai programunk értékrendjét kialakítsuk, állandósítsuk, és a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek, továbbá a felnőtt-felnőtt közötti kapcsolatokban a pozitív attitűdöt, érzelmi töltést érvényesítsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Keresztényi értékek mentén érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és –megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

11. 2. 1. ÉRZELMI BIZTONSÁGOT NYÚJTÓ, SZERETETTELJES, CSALÁDIAS LÉGKÖR MEGTEREMTÉSE A BESZOKTATÁSTÓL AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉIG

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Személyiségükben az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Ennek hatására kialakul az érzelmi kötődés társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönzi őket.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Pl.: a szeretett báb, aki mindenre megtanít, és megdicsér.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, hogy minden gyermeknek tárolóhelyet biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a mikrocsoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóin nyugalmat árasztó hangszeres zene szól. Különösen vigyázunk arra, hogy a zene hangereje ne nyomja el a gyermekek, szülők beszélgetését.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához való érzelmi kötődését. A szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Az óvodapedagógus meglátása alapján a szülővel egyeztetve a beszoktatás időtartamát, szükség szerint ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül úgy, hogy egyre kevesebb időt töltenek bent. A gyermekeknek a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban mindkét óvodapedagógus részt vesz, és a dajkával együtt gondosan előkészítik ezt az időszakot. A sok érdekes, izléses játék mellett mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában. Ehhez nyújt segítséget az „Engedjétek, hogy szeressünk Benneteket!” programunk.

A gyermekek már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, otthonról hozott szokásait. A 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kisebbek öltöztetésében, gyengédséggel, szeretettel veszik őket körül, leginkább a vegyes csoportokban, csoporton belül.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető élet** szükséges. Óvodánk közösen tervezi és értelmezi hagyományos rendezvényeit úgy, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltesse. Az óvoda ünnepnapjaiban is jelképek, szimbólumok, a felnőttek élménykövetítése és a személyesség jelenik meg.

A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak, hogy gyakran átélhessék az önállóságot, amely belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot hozhat létre. Így kialakul, hogy egy időben egymástól függetlenül szerveződjenek különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is.

11. 2. 2. A GYERMEK-GYERMEK, A FELNŐTT-GYERMEK POZITÍV ÉRZELMI TÖLTÉSŰ KAPCSOLATÁNAK KIALAKÍTÁSA, AZ ÉRZELMEKRE ÉPÜLŐ KAPCSOLATTEREMTŐ ÉS –MEGTARTÓ KÉPESSÉGEK FORMÁLÁSA, ERŐSÍTÉSE

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet – határokkal

együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, amelyet a szülőknek is érthetővé, alkalmazhatóvá teszünk.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelennek meg:

❖ A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermekeket.

A gyermeknek fontos jelezni, hogy értjük a problémáját. Mindezt erősítsük meg simogatással, öleléssel, kedves tekintettartással. Ha nem tudjuk a gyermek problémáját, feltétlen kérjük meg a gyermeket, hogy avasson be bennünket a gondjaiba, hogy segíteni tudjunk rajta.

❖ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni.

Semmiképp ne parancsoljunk a gyermekeknek, mindig csak kérjünk, de ha szükséges, akkor nagyon határozottan. A kérdés a gyermekeket gondolkodásra készíti. Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.

❖ A gyermekek képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.

A csoport „szeretbábja” ehhez kiváló lehetőséget biztosít, sokat segít a szokások értelmezésében, a gyermekek meggyőzésében.

❖ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

A gyermekeknek, ha bármit szeretnének megtanítani, tegyük a magyarázatunk után, miért érdemes azt a valamit megjegyezni. A képességfejlesztés során a legkisebb fejlődést is emeljük ki, ismerjük el a gyermek tenni akarását. A teljesítményt, próbálkozást minősítsük, és ne a személyt. A felnőtt ne használjon sztereotip dicséreteket. Például: ügyes voltál, ügyesek voltatok. Használja a „Száz út egy gyermek megerősítéséhez” című segédeszközt.¹

❖ A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.

Új szokások megtanításánál minden gyermeknek egyenként segítsünk megtanulni a szokáselemeket. Ehhez segítenek a folyamatot jelölő megfigyelések, amelyet a gyermekekkel közösen használunk. Az udvar nagy szabadságot ad a gyermekeknek, ezért kimenetel előtt beszéljük meg a gyermekekkel a szokásokat, és bejövetelkor együtt örülünk, hogy milyen figyelmesek voltak magukra és egymásra, s hogyan sikerült betartani a határokat az udvari játék során.

❖ A nevelőközösség alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.

Az a gyermek, akivel gondok vannak, mindig elbátortalanodott gyermek. Biztatásra van szüksége. Nincs elég bizalmunk a gyermekek valóban jóval lassúbb, tökéletlenebb tetteivel, tevékenységével szemben. Az is gondot okoz, hogy nem választjuk el „a tetteket a tettesektől.” A lekicsinylő megjegyzésekkel valójában magát a gyermeket minősítjük, nem a kevésbé sikeres próbálkozását. A bátorítás azt jelenti, hogy a gyermeket valódi önbizalomhoz segítjük. A gyermek valóságos és értékes cselekedeteire támaszkodhat, legyen az bármilyen csekélység is, amit valóban ő tett, ami valóban az ő személyes értéke.

❖ **A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.**

A felnőtt, ha egyéni módon nevel, megismerheti a gyermekek egyéniségét, érdeklődését. Törekedjen arra, hogy egy gyermek se kerüljön perifériára. Minden gyermeknek legyenek gyermekbarátságai, hiszen azok a gyermekek érzelmi életét gazdagítják. A félévenkénti szociometria vizsgálat segítséget ad ahhoz, hogy kiderüljön, ki kivel rokonszenvezik. A hasonló karakterű gyermekeket közös megbízatásokkal, együtt megélt élményekkel, közös játéktevékenységekkel támogassa, hogy barátságot tudjanak kötni egymással. Figyeljen arra is, hogy a túl szoros barátságot ápoló gyermekek ne szigetelődjenek el a csoporttól.

❖ **A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktusfeloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.**

Pozitív példaadással, mesei konfliktusok feldolgozása során, közös szituációs játékokkal a gyermekek sokféle megoldást, eszköztárat kapnak a konfliktusaik békés rendezésére. A felnőtt igyekezzen beleélni magát a gyermekek lelki világába! A pozitív és negatív hatások megélése során váljanak egyértelművé a követendő tulajdonságok. A véleménykülönbségeket megbeszéléssel közelítse, hogy a mindenki számára elfogadható megoldást közösen megtalálják. A konfliktusok előreívők is lehetnek, ezért a felnőtt a konstruktív konfliktuskezelésre nevelje a gyermekeket. Ebben az életkorban szükség van a felnőtt által adott modellre, kommunikációra, melyet a gyermekek mintaként követhetnek. A felnőtt – ha elmondja véleményét a történetekről – ne ítélkezzen, ne állítson bűnbakot!

❖ **A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek**

A felnőtt, ha bátorítva nevel, ki tudja fejleszteni a gyermek értékes adottságait, amelyek a gyermekben már csirájában megvannak. Egyik legfőbb feladata, hogy a gyermek bátorságát ne törje le! Már a legkisebb gyermekben is fenn kell tartani a testi bátorságot. A bátorítást a sikerélményekhez juttatás megerősíti. Ezért olyan feladatokat adjon a felnőtt neki, amit a gyermek meg tud oldani. A jóindulat, igenlés, belátás, megértés, megerősítés, elismerés pozitív szerepe vitathatatlan a bátorításhoz. A bátortalan gyermeket társai előtt ismerje el minél gyakrabban, és folyamatos nyomon követéssel biztosítsa a legkisebb fejlődés elismerésének lehetőségét. (Erre kiválóan alkalmasak a gyermekekkel közösen használt és értékelt kategória-rendszeres megfigyeléseink.)

❖ **Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.**

Jogok és emberi méltóság a nevelésben mindenkit megillet. Tisztelni kell minden gyermeket, és cselekedni értük, hogy agresszivitásukat csökkenteni lehessen tevékenységekkel és pozitív példa elismerésével. A társas tevékenység nem harc. Időt kell biztosítani ahhoz, hogy a felnőtt ne az első reakció szerint szóljon vagy lépjen. Az indulatos válasz lehet hiteles, de nem a nevelést szolgálja. Idő kell ahhoz is, hogy megértsük a probléma lényegét, hogy higgadt, szakszerű legyen a lépésünk. Mivel ok nélkül egy gyermek sem hajlik az agresszivitásra, szükséges feltárni a viselkedés gyökerét. Leginkább a belső feszültségét kell oldani szeretetteljes légkör és a humor gyógyító erejének alkalmazásával vagy a gyermek pozitív tulajdonságainak megerősítésével. Ha érzi, hogy hisznek benne, a gyermek észreveszi jószágát, önmagát elfogadja, szeretni tudja

- ❖ **A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.**

A személyes perceket biztosítsa az óvodapedagógus minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvétel képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésének elfogadása és megfogalmazása kapjon hangot. Az ilyen kommunikáció segíti a gyermeket a világban való eligazodásban, és erősíti a gyermek önbizalmát. A felnőtt mindig éreztesse, hogy a gyermeket elfogadja, értékeli, megbecsüli, szereti még akkor is, ha nem helyesen cselekedett. Nem őt utasítja el, csak a cselekedetét nem helyesli. Rávezetéssel, kérdéssel, helyes megoldásra juthatnak.

- ❖ **A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észrevéte, és a sikertelenséget segít elviselni.**

A felnőtt ne veszítse el a gyermekbe vetett bizalmát! A nevelés olyan munka, amely bizakodást, optimizmust kíván. Ha a gyermek viselkedésében probléma jelentkezett, célszerű a pedagógus viselkedésének felülvizsgálata is. A felnőtt önkontrollált, személyes példamutatása tud legtöbbet adni a viselkedéskultúra fejlesztéséhez, mert a szeretett óvodapedagógus mintaadása ebben a korban a legerősebb. Fontos tudatni a gyermekekkel, hogy hibázni bárkinek szabad, mindig van lehetősége a hibajavításra. Ehhez kérésre a felnőttől mindig kapjon segítséget. A gyermek kapjon segítséget ahhoz is, hogy a kudarcot el tudja viselni.

- ❖ **Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat**

A gyermeki önállóság, szabadság biztosítása már elkezdődik a gyermek óvodába lépésétől kezdve. Minél több mindent megtanul önállóan kezelni, annál magabiztosabbá válik a csoportban. Választási lehetőség felkínálásával azt sugallom a gyermeknek, hogy megbízom benne, elég felelősségteljesnek tartom a pozitív cselekvésminta kiválasztására. Ezáltal fejlődik a gyermek önbizalma, önértékelése és az alkalmazkodóképessége. A korlátok, tilalmak feszültségfokozók. A tiltással csak az azonnali probléma oldódik meg.

- ❖ **A felnőtt használja fel a humort (helyzet- és jellemkomikumot) a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.**

A humor derűt, vidámságot visz a személyes kapcsolatba, jó közérzetet teremt, az érzelmeket mélyíti, a közösséget formálja. A helyzet- és jellemkomikumban benne van a nevetés, az öröm, a mosoly, mely áthidalhatja a konfliktusokat, és hangulati töltést ad. Előreviszi az értelmi, érzelmi fejlődést. A nevetés az egyik legrövidebb út a gyermek szívéhez, a jó kapcsolat kialakításához. A humort már gyermekkorban meg lehet ismertetni a gyermekkel, hogy sok örömet, jókedvet, vidám percet éljen meg az óvodában a szeretetkötelékek erősödéséért.

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk, kihelyezzük a falújságra, értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is. Az óvodapedagógusok félévenként elemzik, vizsgálják a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Sokféle játékos eszközt használunk a társas jellemzők kimutatásához.

11. 2. 3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmeiben, szavakban, tetteiben hozzák nyilvánosságra.
- ❖ Ismerik a keresztény értékeket és e szerint viselkednek.
- ❖ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- ❖ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

12. A program ajánlott napirendje

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének.

Tervezésnél figyelembe veszi a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesül a folyamatosság, a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus teljesíti a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, elegendő figyelmet szentel minden gyermekre.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 óra, a legnagyobbaknál pedig 1 óra. A napirendben külön időpontot (pontokat) jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A napirendjavaslat korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

12. 1. NAPIREND

Időtartam	Tevékenység	
6: 00-8: 30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	
	Személyes percek	
	Szabad játék	J
8: 30-10: 30	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek	Á
	Testápolási teendők	T
	Tízórai	É
	Verselés, mesélés	K
	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	
	Ének-zenei képességek fejlesztése	
	Mozgás	
	Bibliaismeret	
10: 30-12: 00	JÁTÉK A SZABADBAN	J
	Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták	Á
	Énekes játék az udvaron	T
	Mindennapi edzés: kocogás, futás	É
		K
12: 00-13: 15	Ebéd	
	Testápolási teendők	
13: 15-15: 00	Pihenés, alvás mesével, altatódallal	
15: 00-16: 15	Testápolási tevékenységek	
	Uzsonna	
16: 15-18: 00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN	J
	Részképességek fejlesztése egyénenként	Á
	Egyénenkénti és/vagy kiscsoportos részképesség- fejlesztés	T
		É
		K

13. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

13. 1. HAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPSZOKÁSOK, EGYHÁZI ÜNNEPEK, JELES ÉS KIEMELT NAPOK

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus beépíti a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás.

Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk nemzeti, kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét, értékét. Ezen értékek továbbadásával erősítjük a gyermekekben a hazaszeretetet, és letesszük a szülőföldre való kötődés alapjait. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit, népi játékeit, népmeséit, népdalait. Lakóhelyünk hagyományai szerint tervezzük meg a feladatokat, hiszen a hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik.

Az ünnepeinket, jeles napjainkat a keresztény szemlélet megélésével, az egyházi ünnepek bevonásával, felmenő rendszerben alakítjuk ki.

13. 1. 1. AZ ÓVODÁBAN ÜNNEPELHETŐ JELES NAPOK IDŐRENDI SORRENDJÉN

Évszaki ovigaléria

Az évszakot a program szellemében ovigalériával nyitjuk, keretet adva az évszakok változásának. Óvodánkba belépőt az ovigaléria fogadja, amelynek a közös térben van helye. Itt rendezzük meg a művészek, kézművesek kiállítását.

Az ovigalériáért felelős óvodapedagógus már a nyár folyamán egyeztet az alkotókkal, megszervezi a következő nevelési év ovigaléria-ünnepségének témáját, időpontját. A művész az ovigaléria felelőssel rendezi be a kiállítást. A megnyitón bemutatja alkotásait, amelyen az 5-6-7 évesek vesznek részt. Ezt követően a művész kézműves foglalkozás keretén belül megismerteti a gyermekekkel saját technikáját. A tevékenységet az óvodapedagógusok segítségével végzi. Az ünnepélyes megnyitóra minden csoportból meghívunk szülőket. Az ovigaléria programjai 15-30 percesek, alkalmazkodnak az óvodai tevékenységek időkereteihez. A kiállítások negyedéven keresztül tekinthetők meg, amelyet minden csoport megnézhet, minden nap megcsodálhat.

Évszaki koncert

Az ovikoncerttel zárjuk le az évszakokat. zenei anyaga kapcsolódik a jeles napokhoz, évszakokhoz. Arra figyelünk, hogy az óvodások számára befogadhatóak, élményt adóak legyenek.

Az évszaki koncert felelős nevelési év előtt megtervezi egész évre a koncerteket, hogy a gyermekek a hangszerek sokszínűségével megismerkedhessenek. A településünkön levő zeneiskolások, tanáraikat hívjuk meg erre az alkalomra. Így találkozhatunk volt óvodásainkkal, akik nagy örömmel mutatják be hangszer tudásukat, és az óvodásainkra is ösztönzőleg hat. A koncertek rövidek, így a gyermekek számára élvezhetőek.

Az ovigaléria és évszaki koncert előkészítésében minden csoport részt vesz, életkoruknak megfelelő feladatot kapnak: helyszín előkészítése, meghívók, készítése, belépőjegy készítése - szedése, vendégeknek ajándék készítése, vendégek fogadásának előkészítése, vendégek fogadása.

Az őszi jeles napjai

- ❖ Őszenyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Aratási hálaadás ünnepe, szüret
- ❖ Reformáció
- ❖ Márton nap
- ❖ Őszvégi évszaki koncert

A téli jeles napjai

- ❖ Advent
- ❖ Télnyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Mikulásvárás
- ❖ Karácsony
- ❖ Vízkereszt
- ❖ Farsang
- ❖ Böjt
- ❖ Télvégi évszaki koncert

A tavasz jeles napjai

- ❖ Tavasznyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Tavaszvégi évszaki koncert
- ❖ Virágvasárnap
- ❖ Nagycsütörtök
- ❖ Nagypéntek
- ❖ Húsvét
- ❖ Mennybemenetel ünnepe
- ❖ Pünkösd

A nyári jeles napjai

- ❖ Nyárnyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Az iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása (zártkörű, délelőtti program június első hetében)
- ❖ Évzáró kerti multságok (május 31. után)

Kiemelt napjaink:

- ❖ Állatok napja (október 4.)
- ❖ Március 15.
- ❖ A víz világnapja (március 20.)
- ❖ A Föld napja (április 22.)
- ❖ Anyák napja (május első vasárnapjához közel eső időpont)
- ❖ Madarak, fák napja (május 10.)
- ❖ Gyermeknap (május utolsó vasárnapjához közel eső időpont)
- ❖ Családi sportnap (május vége, június eleje)
- ❖ Születésnap (minden csoportban a gyermekek születésnapjának megünneplése)

Az óvodapedagógusok a módszertani szabadságukkal, saját ötleteikkel élve emlékeznek meg a kiemelt napokról. Ezekről készíthetünk fényképeket, albumokat, amelyeket a gyermekek bármikor nézegethetnek.

A családi sportnapot délután tartjuk. A szülők a gyermekeikkel közösen vesznek részt a csoportonkénti versengésben. A helyezettek a versenyjátékok végén díjakat kapnak. Jó hangulatban, közös mozgásos játékkal telik el ez a nap.

13. 1. 2. AZ EGYHÁZI ÜNNEPEK ÉS A NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS AJÁNLOTT TARTALMAI

A hagyományőrzésben fontos szerepe van a jeles napok megünneplésének. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi és evangélikustradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lesz merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátszás. Így az óvodapedagógusok, a szülők több szerepet vállalhatnak, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok. Meglátogathatják közvetlen környezetük hagyományápolói közösségeit, rendezvényeit, házait, tájházakat. A faluban munkálkodó népi kismestereket meglátogatjuk a gyermekekkel, vagy ők jönnek el hozzánk (fafaragó, szövő, gyékényszövő, korongozó, szappankészítő, gyertyaöntő stb.).

❖ Szüret

A szüretnek, a szüreti mulatságnak nagy hagyománya van falunkban, ezért fontosnak tartjuk, hogy erre a jeles napra különösen készüljenek a csoportok. A szőlőszüret mellett lehet ebben az időszakban különféle gyümölcsöket, zöldségeket aszalni, illetve befőzni, eltenni télire a gyermekekkel.

A gyermekek éneket hallgathatnak az almáról, a szőlőről, a szüretről. Szemezhetik a szőlőt, megkóstolhatják a mustot. Egyszerűbb énekes játékokkal ismerkedhetnek meg, gyűjthetik, válogathatják az ősz gyümölcsseit. A szőlő szemezése és a kóstolgatás mellett népzénepről próbálhatják a táncos mozdulatokat.

Szemezhetik, préselhetik a szőlőt. A szürethez kapcsolódóan verset, mondókát, dalos játékot tanulhatnak. Aktív részesei lehetnek a mulatságnak: táncolnak, énekelnek, szüreti népi játékot játszanak.

❖ Aratási hálaadó ünnep

“Ne aggódjatok tehát...Mit együnk? vagy Mit igyunk? vagy Mit öltünk magunkra?...a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre.” (Mt 6,31-32) Isten gondviselő Isten. Az egyház miután lezajlott az aratás, évről évre megemlékezik Isten gondviselő munkájáról és hálát ad az új kenyérért, a termésért. A gyermekekkel mi is hálát adunk a mindennapi kenyérért. Aratási hálaadási ünnep keretében sütünk, főzünk, befőzünk.

❖ Reformáció

“Az ige kőszájként megáll...” (Ev. énekk. 254) A reformáció szíve szándéka az volt, hogy visszatérve az evangélium lelkületéhez, megújítsa az egyházat. Az egyház nem csupán a XVI. századi eseményekre emlékezik, hanem a reformáció ünnepén önvizsgálatot tart és a megújulás lelkével tekint előre. A gyermekekkel megbeszéljük a csoportokban a reformáció jelentőségét, különféle, az ünnephez kapcsolódó jelképeket készítünk velük, pl. Luther rózsza, Wittenber várának készítése a gyermekekkel.

❖ Márton nap

Ezt a napot is nagy előkészület előzi meg. Minden gyermek részére kis lámpásokat készítünk a szülőkkel és a gyermekekkel az első óvodai nyíltnapon, amelyeket a gyermekek majd hazavihetnek az ünnep után. Az óvoda bejárataihoz is kihelyezzük a lámpásokat, és persze a nagyméretű lúd sem maradhat el (Ez egy textilből készült nagyméretű kitömött lúd.). Énekekkel, mondókákkal készülünk, süteményt és sütőtököt, libasíros kenyeret készítünk. Ezen a napon az óvodapedagógusok ismertetik ennek a napnak a jelentőségét, eredetét. Meggyújtott kis lámpácskákkal indulnak haza a gyermekek

az óvodából. A dolgozók zsíros kenyérrel kínálják meg a gyermekeket és szüleiket. A faluban szép látványt nyújt a lámpásokkal hazafelé ballagó gyermekek serege.

❖ **Ádvent**

Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé az élet világossága.” (Jn 8,12) Ádvent a várakozás ideje. Ádvent a karácsonyvárás ideje, ahol az ember találkozni akar az emberré lett Istennel, Jézussal. A gyermekek megismerkednek az ádvent jelképeivel: koszorú készítés, gyertyagyújtás, naptár.

❖ **Mikulás**

Mikuláskor az óvónők egy kis meseelőadással készülnek a gyermekeknek. A gyermekekkel rövid dalt, mondókát vagy verset tanulnak a Mikulást várva. Rajzolhat, festhetnek, levelet küldhetnek a Mikulásnak.

❖ **Lucanap**

Karácsony közeledtével Luca napi búzát ültethetnek, annak növekedését folyamatosan figyelemmel kísérhetik, majd Karácsonykor hazavihetik és az ünnepi asztalt díszíthetik vele.

❖ **Karácsony**

“Üdvözítő született ma nektek az Úr Krisztus, a Dávid városában.” (Lk 2,14) Karácsony a szeretet ünnepe, Isten szeretetének az ünnepe. Isten emberré lett, a betlehemi gyermekben emberré született. Karácsonykor évről-évre megünnepeljük Jézus Krisztus születését. A gyermekek ismerkednek a bibliai történettel, a karácsonyi népszokásokkal. Az óvodapedagógus segítségével fenyődíszeket készíthetnek az otthoni karácsonyfájukra és egyszerű ajándékokat barkácsolhatnak szüleiknek. A karácsonyt várva egyházi, világi karácsonyi énekeket, verseket, mondókákat tanulnak. Ebben az időszakban nyílt napokat is szoktunk szervezni, ahova a szülők előzetes egyeztetés alapján bejöhetnek, és betekintést nyerhetnek a csoport életébe, a karácsonyi előkészületekbe.

❖ **Vízkereszt**

“Én vízzel kereszteltek titeket, hogy megtérjetek, de aki utánam jön, erősebb nálam... Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel titeket. (Mt 3,11) Vízkereszt ünnepén, illetve a vízkereszt ünnepkörben Jézus megkeresztelkedéséről, a Jordán folyónál történt eseményekről hallhatnak történeteket a gyermekek. Ezen a napon, beszélgethetünk a három király látogatásáról a betlehemi kisdédnél. Vízkereszt ünnepének igéje lehet még a kánai menyegző története is, ahol Jézus a vizet borrá változtatja. A gyermekekkel leszedjük

az ünnepi díszeket, ezzel jelezzük a Karácsony végét. A gyermekekkel eljátszhatjuk a Három királyok történetét, koronát készíthetünk velük.

❖ Farsang

A falunkban a farsangi mulatságnak nagy hagyománya van. A farsang megünneplésekor a gyermekek és a dolgozók jelmezbe öltöznek. Segítenek a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében, maszkjuk elkészítésében. Részt vesznek farsangi játékokban, dalt vagy mondókát tanulnak, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.

❖ Böjt

“Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2) Hamvazószerdától húsvétig tart a böjti időszak. Ahogy Jézus is 40 napig böjtöléssel készült küldetésének betöltésére, úgy az egyház népe is 40 napig készül húsvét nagy ünnepére. A böjt lényege hogy az ember lemond valamiről, ami számára fontos, hogy megtisztulva legyen helye a még fontosabbnak: Isten szeretetének, jelenlétének. A gyermekek a Bibliából Jézus példázataival ismerkedhetnek meg. Ebben az időszakban különösen is törekszünk az egészséges életmód megismertetésére és megélésére.

❖ Virágvasárnap

“Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” (Mt 21/9/b) Virágvasárnap a Jeruzsálembé diadalmasan bevonuló Jézusról emlékezünk meg. Barkaággal, tavaszi virágokkal ünnepelünk. Virágmagokat, virághagymákat, tavaszi virágokat ültetünk az óvoda kertjében, a csoportban ágakat rügyeztetünk, hajtatunk.

❖ Nagycsütörtök

„Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn 6,54) A nagycsütörtök az Úrvacsora szereztetésének ünnepe. Jézus tanítványaival ezen a napon együtt ünnepli a pászkavacsorát, és jelképesen önmagát, testét és vérét adja táplálékkul a bűneink bocsánatára. Ilyenkor a gyermekekkel süthetünk kenyeret vagy ellátogathatunk a templomba, és megnézhetjük az úrvacsora kellékeit.

❖ Nagypéntek

„Íme az Isten báránya, aki elveszi a világ bűnét.” (Jn 1,29) Nagypéntek ünnepén Krisztus szenvedéséről, kereszthaláláról és temetéséről emlékezünk meg. Jézus, az Isten fia magára veszi a világ bűnét és elszenvedí annak büntetését. A gyermekekkel elsétálhatunk a

Kálvária-dombon lévő keresztekhez. Könyveket, képeket nézegethetünk a nagypénteki történetről.

❖ *Húsvét*

“Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt.” (Lk 24,5-6) Húsvét az új élet ünnepe. Húsvét ünnepén Jézus feltámadásáról, újjászületéséről beszélünk. A gyermekek a húsvét egyházi jellege mellett megismerkednek és gyakorolják a néphagyományt. Locsolóverset tanulnak, tojást festenek, locsolkodnak az óvodapedagógusok segítségével. A megtisztulás jelképe a locsolkodás, a termékenységé, az életé pedig a tojás. Sokféle technikával díszíthetnek tojást (pl. viasszal, karcolással, ragasztással, festéssel, berzseléssel stb.). A locsoláshoz éneket, mondókát tanulnak. Csoportszobájukat, környezetüket feldíszítik. A fiúk meglocsolják a lányokat és a felnőtteket, a lányok tojással kedveskednek a fiúknak.

❖ *Mennybemenetel ünnepe*

“És miközben áldotta őket, eltávolodott tőlük, és felvitetett a mennybe.” (Lk 24,51) A feltámadt Jézus Krisztus negyven nappal húsvét után elment a mennybe, hogy a Szentlélek által és az „imádság vonalán mindenkire közel lehessen. Elment, hogy helyet készítsen az övéi számára az Atyai házban. “Elmegyek, hogy helyet készítsek nektek.”(Jn 14,2/b) A gyermekekkel rácsodálkozunk Isten hatalmára, szeretetére. Készíthetünk bábokat, mellyekkel eljátszhatjuk a mennybemenetel csodáját. Művészi alkotásokkal ismerkedhetünk.

❖ *Pünkösd*

“Isten az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk.” (2Tim 1,7/b) Pünkösdkor megünnepeljük, hogy Isten kitöltötte lelkét az emberekre. Isten lelke a szívünkbe költözött és ez erőt ad mindannyiunknak: a szeretet ereje segít legyőzni a rosszat. Pünkösd ünnepét az egyházi és népszokások alapján ünnepeljük meg. A népszokás szerint pünkösd királyt (ügyességi játékokkal) és királynét (énekes játékokkal, jókívánságmondással) választhatunk a csoportban, illetve zöldágakkal virágokkal díszíthetjük fel az óvodát.

❖ *Szentháromság*

“Ti azonban nem test szerint éltek, hanem lélek szerint, ha Isten Lelke lakik bennetek. De akiben nincs Krisztus Lelke, az nem az övé.” (Róm 8,9) A Szentháromság ünnepe a háromszemélyű (Atya, Fiú, Szentlélek) egy Isten ünnepe, amelyet a pünkösd utáni

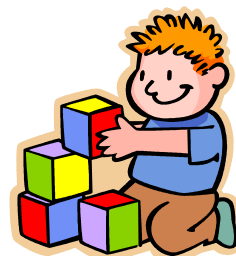

vasárnapon tartanak meg. Ezen a napon a teremtő, megváltó és megszentelő Szentháromság Istent dicsőíti az egyház. A Szentháromság ünnepe utáni vasárnapokon Isten hívásáról és Jézus követéséről beszélnek a templomokban. A gyermekekkel elmegyünk a templomba. Ebben az időszakban tartjuk a tanévzáró istentiszteletet is.

14. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

14. 1. JÁTÉK, JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó tevékenységgé.” – írja Az óvodai nevelés országos alapprogramja.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jutnak. A játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is teljesülnek. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék s a játékba integrált tanulás. A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A gyermek folyamatos megfigyelése a játék során.
- ❖ Az egyéni fejlesztés módjának, lehetőségeinek megkeresése.
- ❖ A játék során annak a lehetőségnek a megteremtése, hogy a gyermek olyan módon vezesse le feszültségét, játssza ki indulatait, amellyel a többi gyermeket nem veszélyezteti, felebaráti szeretettel forduljon mások felé.
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- ❖ A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban.
- ❖ Az óvodapedagógus játéksegítő, játékírányító metódusainak alkalmazása

14. 1. 2. A JÁTÉKHOZ SZÜKSÉGES FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA

Kreatív, alkotó léggört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus megteremti mindezekhez a feltételeket. Az alkotó léggört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi **szabályt** vezetünk be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott léggör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív léggör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. Célunk, hogy a szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott léggör megteremtéséhez gyakran használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük a környezetben spontán megjelenő helyzet- és jellemkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítják ki. A csoportszobákban helyet kapnak a variálható és elkülönített kuckók.

A programban – jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és bábozás helye. Itt található az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is. Itt helyezük el a mesék, versek hívóképeit, melyek segítségével felidézhetik, ismételgethetik a tanultakat.

A rajzos térhez tartozik a minigaléria, ahol a gyermekek alkotásai kapnak helyet.

Kialakítunk egy olyan zenei teret, ahol minden eszköz együtt van a mikrocsoporthoz zenei képességfejlesztéshez, hangszeres játékhoz és a szabad játékban megvalósuló énekléshez. Itt helyezük el a dalok, mondókák hívóképeit is.

A projektsarokban, projektpolcokon elhelyezhetők a séták alkalmával talált „kincsek”, és a szülők gyűjtőmunkájából származó eszközök, tárgyak.

Az áhítat sarokban, polcokon helyezük el a Gyermekek Bibliát, imádságos könyveket, énekes könyvet, gyertyát és egyéb gyűjteményt, keresztet.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyakat, terméseket, növényeket, képeket a „kincseket őrző sarokban” helyezük el, amit az óvodapedagógusok a gyermekekkel közösen alakítanak ki, és rendeznek be különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helye van. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl.: népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. **A játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend, a játékba

integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

Az e programmal működő óvodákban a 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége is kialakulhasson bennük.

A **kreativitást kibontakoztató játékeszközök** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosít, amelyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készségek kialakulását fejlesztik.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos, stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővíti az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetből szerzett **tapasztalatokkal**, **élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti-társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék. A gyermekek szerepjátékukhoz kialakíthatják a teret.

Kiemelt szerepet kapnak a séták során a mikrocsoportos tapasztalatszerzések, erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

14. 1. 3. A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGJELENŐ JÁTÉKFAJTÁK, S AZOK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK ALAKÍTÁSA A GYERMEKEK EGYÉNI SAJÁTÓSSÁGAIHOZ IGAZODVA

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorlójáték**. Ezért módot adunk a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömmézés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a **gyakorlójáték** lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvodapedagógus elősegíti a gyermekek játékának továbbfejlődését. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szerepeket szervez és vállal, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a

feltételek biztosítása. A papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék – ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük. Az óvodapedagógus engedi, hogy a gyermekek a tereket önállóan kialakíthassák.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt vesz az óvodapedagógus, modellt ad egy-egy szereplő megformálásához.

Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. A csoportnak kedvenc bábót készítünk, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is a többi közé helyezzük, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák, megszeretgethessék.

A gyermek **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagság.

A **konstrukciós játékhoz** kapcsolva megjelenik a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermekeknek olyan nyugalmas udvarrészt biztosít, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus olyan **szabályjátékot** ajánl fel, amelyet a gyermek könnyen betarthat, és szívesen, önállóan is kezdeményezhet.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.

14. 1. 4. A GYERMEKEK BESZÉDKÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A JÁTÉKSZITUÁCIÓKBAN

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermek számára, a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallás-fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.)

14. 1. 5. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTÉKSEGÍTŐ, JÁTÉKIRÁNYÍTÓ METÓDUSAINAK ALKALMAZÁSA

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A

kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó. Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletzegények. Feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el, hogy a játék elmélyült, élményszerű és fejlesztő legyen. Az óvodapedagógus akkor avatkozik be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

14. 1. 6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a teret, és eszközöket biztosítanak.
- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.
- ❖ A kialakított szokás-szabályrendszer betartása jellemző játéktevékenységükre.

14. 1. 7. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A program felfogása szerint **a játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak**. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja. A tevékenységekben megnyilvánuló, a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. **A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását projektrendszerű tanulással tervezi meg**, aminek eredménye a szülők számára is követhető és vizuális jelekkel megerősített. E tanulási rendszerben felerősödik az információáramoltatás és az együttnevelés.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számtalan probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tudatos, tervszerű nevelőmunka érdekében a tevékenységek elsődleges megtervezése **éves tevékenységi tervvel** kezdődik. Ezt a tervet az óvodapedagógusok nyáron készítik el augusztus utolsó hetének első munkanapjára, és a csoportnaplóban rögzítik. Az éves terv évszakokra bontva valósul meg. A tervidőszakok során a tervezet módosítható az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével.

A tanulás tervezése évszakprojektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozunk nyilvánosságra. Az óvodapedagógusok a csoportokhoz tartozó öltözőkben helyezik ki. A tevékenységi tervet a szülők számára áttekinthetővé, esztétikussá, könnyen olvashatóvá és folyamatosan követhetővé tesszük.

A tevékenységi tervek kezdő időpontja:

- ❖ 3-4 évesek: november 1.
- ❖ 4-5 évesek: október 1.
- ❖ 5-6-7 évesek: szeptember 15.

3-4 éves korcsoportban november 1-jétől tervezzük a tevékenységi tervet, de addig is a csoport fejlettségi szintjét figyelembe véve rövid mesékkel, énekekkel, mondókákkal, ölbéli játékokkal színesítjük az óvodai életet, és alakítjuk ki a csoport szokásrendszerét, ismertetjük meg az óvoda belső környezetét.

4-5 éves és 5-6-7 éves korcsoportban ismételjük az előző évben tanultakat, valamint a nyári élményeket dolgozzuk fel.

14. 1. 8. JAVASLAT A GYERMEKEK HETIRENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékb	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Mozgás

integrált tanulás	Ének-zenei képességfejlesztés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka			Bibliaismeret
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

A külső világ tevékeny megismerésének időpontja a téma függvényében változhat. E tevékenység keretén belül fejlesztjük a matematikai képességeket.

14. 1. 9. A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	<i>Mozgás</i> Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	<i>Verselés, mesélés, Bibliaismeret</i>
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

14. 1. 10. A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI

Frontális	Mozgás Verselés, mesélés Énekes játékok Futás, kocogás
------------------	---

	Bibliaismeret
Mikrocsoportos	Ének-zenei képességfejlesztés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

14. 1. 11. A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI GYERMEKENKÉNT

Korosztály	Verselés, mesélés	Ének, énekes játékok	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás, mozgásos játék	A külső világ tevékeny megismerése	Bibliaismere t
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'.

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'.

14. 1. 12. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES TANULÁSI MÓDSZEREK

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben. Az óvodapedagógus módszertani kultúrájának kiművelésére törekszik.

14. 1. 13. ALAPELVEK A TANULÁSI FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. A differenciált, árnyalt értékelést alkalmazzuk.

Sokféle módon jutalmazunk: simogatás, megerősítő pillantás, testközelség, gesztus, mimika; szóbeli közlés egyénileg a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

A büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segít az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítségét, mert elakadtak a probléma megoldásában. Célunk, hogy a gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

14. 2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A **tevékenység célja**: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével. A mese – képi és konkrét formában – esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt. A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermekek lelki nyugalmát, lelki békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ❖ A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- ❖ • lehetőség képeskönyvek, gyermekbibliák nézegetésére, az azokról való beszélgetésre
- ❖ • Az irodalom szeretetének megalapozása, olvasásra nevelés elindítása
- ❖ • Népi értékek, hagyományok ápolása
- ❖ • Mondókák, versek, dúdolók segítségével gyermekeink érzelmi biztonságának kialakítása
- ❖ • Érzéki, érzelmi élmény nyújtása
- ❖ • Gyermekeink absztrakt gondolkodásának elősegítése, memória, kreativitás fejlődésének támogatása, belső képalkotás fejlesztése
- ❖ • Mindennapos meséléssel, mondókázással verseléssel mentálhigiénéjük fenntartása
- ❖ • A tartalmi szempontból jól megválasztott versekkel, mesékkel verbális megerősítés a természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálásában
- ❖ • Gyermekeink érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeik megalapozása: meseélményekkel, bibliai és evangéliumi történetekkel, a versek zeneiségével, a bábjáték és a dramatizálás eszközeivel
- ❖ • Mesék, bibliai és evangéliumi történetek segítségével óvodásaink szemléletmódjának és világlképének alakítása, szorongásaik oldása
- ❖ • Gyermekeink saját vers és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása legyen számukra az önkifejezés módja
- ❖ • A könyv, az irodalom, a művészet iránti érdeklődés megalapozása, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése.

- ❖ • Gyermekünk érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása: meseélményekkel, bibliai és evangéliumi történetekkel, a versek zeneiségével, a bábjáték és a dramatizálás eszközeivel
- ❖ • Mesék, bibliai és evangéliumi történetek segítségével óvodásaink szemléletmódjának és világgépének alakítása, szorongásaik oldása
- ❖ • Gyermekünk saját vers és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása legyen számukra az önkifejezés módja

14. 2. 1. A FELHASZNÁLT IRODALMI ANYAGOK IGÉNYES ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Az irodalmi anyag igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése érvényesül. Óvodánkban a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő, mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A felnőttek és a gyermekek évezredek óta történeteket mesélnek és hallgatnak, ezáltal is egy közösséggé válnak. A bibliai történetek abban különböznek más történetektől és meséktől, hogy általuk Isten szólítja meg az embert, vele lehet találkozni. A gyermekek mindennapjaik során ezt a kapcsolatot, találkozást tapasztalják meg, élük át. A gyermek fejlődésénél a csendes, figyelmes hallgatásnak épp olyan jelentősége van, mint a történet tartalmának. A gyermekek ezáltal halljanak a szívükkel, vegyék észre a hangok színét, dallamát, a bennük csengő barátságot, a szeretet áramlását. A mesében nem csak az emberszeretet lehet megtanulni, hanem a világ szeretetét is, mert a világ olyan, hogy helyreállítható, csak küzdeni kell és érdemes érte.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagodik. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmét kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

14.2.2. A MEGVALÓSULÁS FOLYAMATA, FELTÉTELEK MEGTEREMTÉSE

- Megfelelő, érzelmi biztonságot nyújtó hely megteremtése, melynek hangulata magával ragadja a gyermeket.
- Mese bevezető (gyertyagyújtás, zeneszignál, mesepárna) alkalmazása, amely az irodalmi élmény befogadására motiválja gyermekeinket.
- Hívóképek felhelyezése
- Ölbeli mondókák, játékok, dúdolók, versek gyakori ismételtetése egyénileg és mikro csoportos formában. • Esztétikus és változatos eszközök biztosításával segítjük elő, hogy gyermekeink megjeleníthessék képileg vagy dramatikus formában irodalmi élményeiket.
- Színházi élmény lehetőségének megteremtése

14. 2. 3. A 3-6-7 ÉVES KORBAN KEDVELT HAGYOMÁNYOS FORMÁK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékokhoz** tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Sok lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. Sokszor ismétljük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohasem keltheti ez a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. Célunk, hogy a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógus, majd a gyermekek fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerik a **bábokat**.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak, otthonról elhozhatják kedvenc könyveiket, és megmutathatják egymásnak.

A vers, mese, a **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek több alkalommal bábozhatnak, dramatizálhatnak a kisebbeknek.

A kiscsoportos gyermekekkel megismertettünk **10-12** mondókát és **10-14** új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismétljük.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek a gyermekek élményeihez, tapasztalataikhoz, hangulatához kapcsolódnak.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük (pl. egy közmondással), s jól látható helyen az öltözőben elhelyezünk. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakításával. Az óvodapedagógus segítségével megjelenítik a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Ehhez sokféle lehetőséget teremtünk. A 4-5 éves gyermekek **4-5** mondókát, **5-6** rövid verset és **10-14** új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőség nyílik az ilyen típusú játékokra is. A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (**10-12**) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. (Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor: Galagonya.) A délutáni pihenés előtt a nagycsoportos gyermekeknek **folytatásos mesét** is olvasunk.

A gyermekek fantáziája gazdag. Próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket a „**mi mesénk**”-nek nevezzük el. Célunk, hogy a gyermekek a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal fejezzék ki. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagycsoportos gyermekeknek **15-18** mesét mesélünk a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét gyertyafénynél. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét meséljük, hogy a másik héten eljátszhassák, megjeleníthessék a különböző mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

14. 2. 4. A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A VERSEK, MESÉK, DRAMATIKUS JÁTÉKOK SEGÍTSÉGÉVEL

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

14. 2. 5. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, ritmusokat, mondókákat. Várják, igénylik a mesehallgatást

- ❖ Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.
- ❖ Várják, igénylik a mesehallgatást.

- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek és a maguk szórakoztatására is.
- ❖ Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- ❖ Megjegyeznek mondókákat, verseket, meséket.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgásban, illetve képben megjeleníteni.
Képesé válnak a valós és a mesevilág közötti elvonatkoztatásra.
- ❖ Figyelmesen végig tudják hallgatni óvónőiket és társaikat
- ❖ Bővül a szókincsük, fejlődik nyelvi kifejezőképességük, kialakul az összefüggő beszéd.
- ❖ Kialakul a könyv szeretete, óvása.
- ❖ Megismerkednek más népek irodalmi értékeivel.

14. 3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A **tevékenység célja**: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesztik a gyermekek művészi fogékonyságát. Egyházi ünnepekhez kapcsolódó énekek, zenei művek megismertetése Közösségi élmények nyújtása egyházi zenei műveken keresztül, közös énekléssel, énekes játékokkal Az evangélikus egyház énekeinek, zenéjének megszerettetése, befogadásának megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- ❖ A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

14. 3. 1. A FELHASZNÁLT ZENEI ANYAGOK IGÉNYES, ÉLETKORNAK ÉS AZ ADOTT CSOPORT KÉPESSÉGSZINTJÉNEK MEGFELELŐ VÁLOGATÁSA

Az óvodai nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei, kiváló eszköz az óvodás korosztály fejlesztéséhez.

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel együtt játszanak. Ezek között vannak arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játékok. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze 1-2 **komponált gyermekdalt** tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** az óvodapedagógus továbbra is teremt olyan helyzetet, amelyben minél gyakrabban játszhatnak ölbeli játékokat, mondogathatnak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a

csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa is.

Igényes műválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez a gyermekeket mozdulatok kitalálására ösztönözzük, s ez egyben azt is eredményezi, hogy az **5-6-7 éves** gyermekek anyáskodó szerepben minél több ölbeli játékot játszzanak a kisebbekkel. A döntés egyik játékos eszköze a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmaznak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogat az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt, valamint jól elő tudja adni, megfelel saját hanganyagának. A zenei élményközvetítést élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg. Az óvodapedagógusok többször énekelnek népdalokat, de megjelenik a zenei repertoárjukban a rokon- és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

14. 3. 2. A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGTERVEZHETŐ HAGYOMÁNYOS ZENEI TARTALMAK BIZTOSÍTÁSA

A gyermekekkel megismertetünk különböző mondókákat, dalokat, dalos játékokat, egyházi énekeket és zenehallgatásra szánt művekeket. A keresztény énekeink tanítására külön alkalmat teremtünk, nem tanítjuk a népi gyermekdalokkal együtt. Zenei nevelési céljaink elérése érdekében az egyházi énekes és hangszeres műveket is felhasználjuk.

A 3-4 éves gyermekek 6-8 mondókát és ölbeli játékot ismernek meg, valamint 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatóak. Ezeken a játékokon keresztül ismerik meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgatunk halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Különböző játékos mozdulatokkal érzékeltetjük az **egyenletes lüktetést**. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, énekelve csalogatjuk őket a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakuljon az áhítatos zenehallgatás. Több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez gyakran kapcsolunk zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát meghallgatni, videofelvételen mikrocsoportban megtekinteni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat énekelgetnek. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtetjük a 3-4 éves korokban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.

Az énekes játékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító-fogyó játékokat.

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelünk egyénileg, mikrocsoportban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben, gyorsabban és lassabban. A levegőben próbáljuk felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés - felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Lehetőséget adunk a gazdagon felszerelt énekes sarokban újra játszani a mikrocsoportban átélt zenei képességfejlesztő játékokat.

Több alkalommal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Többféle népi ritmuseszközt használunk a ritmusérzék fejlesztéséhez.

A zenei élményközvetítés mindennapos lehetőség az óvodában, többféle tevékenységhez kapcsolódik.

Az **5-6-7 éves gyermekeknek** lehetőségük van megismerkedni, és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumot találunk ki, amelyet a zenesarokban helyezünk el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Olyan dalokból válogatunk, amelyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését gyakori egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő zenei fogalompárokot, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Gyakran játszunk zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a gyermekek a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotóképességét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy metallofonon játszhassanak, így a hangok magasságkülönbségét érzékelhetik, néhány hangból álló motívumot kitalálhatnak, vagy egyszerű gyermekdalokat

megszólaltathatnak. Arra ösztönözzük őket, hogy próbáljanak néhány hangból álló motívumokat kitalálni vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltatni.

14. 3. 3. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. Munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel is megszervezhetjük. A gyermekek zenei képességfejlesztésénél alkalmazhatjuk a mikrocsoportos 5-6 fő munkaformát is. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, eredményesebben tudunk fejleszteni.

Az énekes sarokba hívókártyák, énekszó, hangszer segítségével is becsalogathatjuk a gyermekeket.

A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartjuk meg, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élmény teli játékot. Az óvodapedagógus gazdag, igényes módszertani kultúrájával igyekszik elérni, hogy az énekes játékok igazi katarzisz élményt jelentsen a gyermekeknek. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

Évszaki koncerteket szervezünk a gyermekek számára. Ez zárja az évszakokat.

14. 3. 4. A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A MONDÓKÁKKAL, GYERMEKDALOKKAL ÉS A ZENEI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ JÁTÉKOKKAL

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos kiejtését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére.

14. 3. 5. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ❖ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ❖ Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- ❖ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Ismerik a motívum hosszát.
- ❖ Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.
- ❖ Ismerik és betartják a zenei tevékenységek szokás-szabályrendszerét.
- ❖ A hangszereket rendeltetésszerűen használják
- ❖ Ismernek és énekelnek evangélikus, egyházi gyermekdalokat.
- ❖ A gyermekek részesüljenek egyházi zenei élményekben, gyönyörködjenek sz orgonajátékban.
- ❖ Az énekekhez, mondókákhoz tartozó mozgást esztétikusan, egyszerre végrehajtják.
- ❖ Képesek egymáshoz alkalmazkodni, társaikat elfogadni a játékokban.
- ❖ A hívóképek alapján felidézik a dalokat, mondókákat.

14. 4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A **tevékenység célja**: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja mindennapi lehetőséget ad műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

14. 4. 1. A GYERMEKI ALKOTÓ-ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉG FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE

Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő, változatos eszközök szükségesek**. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tároló helyekre van szükség**. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy max. 6-8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Ebben a térben helyezük el a gyermekek **mini galériáját**, ahova életkoruktól függően segítséggel vagy önállóan tehetik ki alkotásaikat. Így egy héten keresztül „gyönyörködhetnek” műveikben. Ezt követően a szülők és a többi gyermek részére a folyosógalériába helyezük ki alkotásaikat. Valamint törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására. óvodai búcsúzáskor alkotásaikat albumban összegyűjtve hazavihetik.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.

A különböző technikákhoz és a kézi munka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végiggondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez köpenyt, kötényt használhatnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

14. 4. 2. A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ ALKOTÓ-ALKÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos része a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után megfogalmazhatja, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcolással, nyomattal stb. alkotnak. Segítjük a gyermekek képalakító-készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. Biztosítjuk a mindennapi mintázást.

A legkisebb óvodások is megismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen esztétikus polcot, képtároló lehetőséget alakítunk ki, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alkító tevékenységét gazdagítja, bővíti tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segíti és az ezekhez legkifejezőbb, legmutatósbab technika kapcsolásával. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használják ceruzát, krétát, filc- és rostirónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalából, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk.

A **plasztikai munkák** során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztántartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítja a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarc, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjelenítik a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgoznak kisméretű szövőkereteken.

A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Így minél gyakrabban átéljük az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek egyben megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket, stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítik elő, gondoznak minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét.

A gyermekek az óvodában **évszakonként megrendezett ovigalériával** ismerkednek meg. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. Az ovigaléria megnyitása az évszakok kezdetéhez kapcsolódik, és ünnepélyes keretek között nyílik meg. Ez a nap más, mint a többi! A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt alkothatnak. Az ovigaléria az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető helye. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

14. 4. 3. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervez. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A rajzos térben helyezkedünk el, és az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz. A tevékenység több napon át is folyhat. Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden

gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

14. 4. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- ❖ Képzőművészetben egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- ❖ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ❖ Alkotásaikat izléselesen elhelyezik a mini galériájukban.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ❖ Téralkotásban, építésben közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ❖ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- ❖ Bibliai történetek megjelenítése.
- ❖ A felnőttek közreműködése is szükséges ahhoz, hogy a gyermek megtanulja észrevenni az Isten által teremtett természetet és az ember harmóniájában azt, ami szép, esztétikus és gyönyörködtető.
- ❖ Ismerik a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközeit, technikáit, használatát, gondozását
- ❖ a kialakított szokás-szabályrendszernek megfelelően tevékenykednek.

14. 5. MOZGÁS

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság) fejlesztése játékos formában, a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése, az alapvető mozgásformák elsajátítása és megszerettetése, a helyes testtartás kialakítása, a mozgás megszerettetése, sikerélményhez juttatás a mozgáshoz kapcsolódó pozitív élmények biztosításával, válják természetessé és kívánatossá a rendszeres mozgás, megfelelő mennyiségű és minőségű mozgástapasztalat és megfelelő terhelés

biztosítása, az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a percepció tapasztalatok elmélyítése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- ❖ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

14. 5. 1. A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ MOZGÁSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás), erőnléte, állóképessége, kitartása, az egyensúly érzékelése jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. Döntően e gyakorlástól függ a motoros készségek fejlődése. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez, továbbá az elérendő célokhoz tervezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal, változatos talajformákon. **Ugrásgyakorlatokat** játszanak, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket, majd leugrásokat.

Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkednek meg, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.

A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek sokféle **egyensúlyozó játékot** játszhatnak. Többféle kézi szert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok se túl könnyűek, se túl nehezek, elvárható erő kifejtésre készítetnek. Az óvodapedagógus rendszerint megmutatja a helyes mintát, és igényli a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben mozgásra készítő eszköz is alkalmazható, pl. szivacs-szőnyeg, egyensúlyozó tölcser, mini trambulín, hintaló stb.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékban megjelennek a **futásgyakorlatok**, a kitaró futás, pl. futnak 3-4 akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus **ugrásgyakorlatokat** szervez, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből- és távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során egykezes felső dobással próbálgatják a célba dobást, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Gyakran játszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani, helyben pattogtatni.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalozás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek **egyensúlyozó játékokat** játszanak 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat tervezünk, melynek során egyszerű vezényszavakkal irányítunk. Megjelenik a sorverseny.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat, pl. ujj és lábujj gyakorlatokat. Különböző kézi szereket használunk, pl. szalagokat, karikát, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást, a lassú futást, a kitarító futást, továbbá a futást különböző magasságú akadályokon át.

Ugrásgyakorlatokat végeznek. Páros és egy lábon haladással szökdelnek. Sorozatugrásokat végeznek különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakoroljuk a távolugrást.

A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 méter magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a labdagyakorlatokat. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakran labdáznak párokban, kisebb csoportokban. **Támaszgyakorlatokat** végeznek, pl. pók, rákjárást. Ismétlik a tanult talajtorna elemeket: „csikórugdalozást” és a test hossz tengelye körüli gurulást. **Egyensúlyoznak** padon járással, kéziszerekkel, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve, továbbá a pad gerendáján is. Összetett támaszgyakorlatokat és páros gyakorlatokat szerekkel is végeznek.

Minden évben megrendezzük óvodánkban a Családi egészség- és sportnapot a szülők aktív részvételével. E házi bajnokságban a szülők a gyermekekkel együtt versenyeznek csapatokban a vándorkupaért. A csapatokat ruházatukban az egységes szín jellemzi.

Családi egészség- és sportnapunk célja:

- az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- a mozgás, a sport iránti érdeklődés felkeltése
- a mozgásigény kialakítása, fejlesztése
- az óvodai kapcsolattartás ápolása, szorosabbá tétele a szülőkkel és a helyi intézményekkel.

14. 5. 2. A KÜLÖNBÖZŐ SZERVEZETI FORMÁK MEGTEREMTÉSE A GYERMEKEK MOZGÁSSZÜKSÉGLETÉNEK DIFFERENCIÁLT KIELÉGÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés, a mindennapos testnevelés a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg. A futás mennyisége az életkor, cél és állóképesség figyelembe vételével fokozatosan növekszik.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenység felépítése:

1. bemelegítő, ráhangolódo futójáték
2. gimnasztika vezényszavakkal életkori sajátosságoknak megfelelően
3. játékba ágyazott főgyakorlat
4. játék
5. levezető járás

14. 5. 3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ❖ Tudnak labdát pattogtatni és vezetni helyben és járás közben.
- ❖ Célba dobnak egykezes felsődobással.
- ❖ Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.
- ❖ Ismerik a mozgáshoz használt eszközök helyes fogásait.
- ❖ Betartják a mozgásos tevékenység szokás-szabályrendszerét.
- ❖ Segítenek a tornaszerek előkészítésében, elrakásában
- ❖ Képesek az együttműködésre.

14. 6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A tevékenység célja: hogy megismertessük, felfedezzük, és megszeretessük a gyermekekkel Isten csodálatos, teremtett világát. „*És látta Isten, hogy ez jó*”. *IMóz 1,18b*. A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

A külső világ tevékeny megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alakú, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

A teremtett világ megbecsülésére, megőrzésére nevelés

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

14. 6. 1. A 3-6-7 ÉVES GYERMEKEK SZÁMÁRA ÉRTHETŐ HELYI KÖRNYEZETI ÉRTÉKEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA A KÖRNYEZETÜK FELFEDEZTETÉSE ÉS MEGSZERETTETÉSE ÉRDEKÉBEN

A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése, megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében. Fontos feladatunknak tartjuk, hogy megismerjék a gyermekek a szülőföldjüket, az ott élő embereket, a szokásokat, néphagyományokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

Évszakonként a környezeti témák közül egyet projekt módszerrel dolgozunk fel.

Minden projektünk fő feladata: a gyermekek erkölcsi-szociális érzelmeinek alakítása, a gyermekek esztétikai érzelmeinek kibontakoztatása és a gyermekek intellektuális érzelmeinek biztosítása, a gyermekek kognitív képességeinek fejlesztése.

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkednek az ott dolgozó felnőttekkel, társaikkal, ebben nagymértékben segít az „Engedjétek, hogy szeressünk Benneteket” program, amelynek összeállítása nevelőtestületi szinten történik.

Biztonságerzetük kialakulása után az óvoda közvetlen környezetével ismerkednek.

Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket gyűjtünk. Meglátogathatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjairól.

Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

A csoportszobában lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére a téli időszakban (maximum 5-10 perc) filmek vetítésével.

A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat – és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

Ellátogatunk az evangélikus templomba.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, és azokat hasznosítjuk. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást végzünk. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogathatunk a családokhoz, családi képeket nézegetünk. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat.

Minden egyes gyermek családtagjainak fényképeivel-ezt a szülők hozzák be- családfát készítünk, ezeket pedig albumba rendezzük. A nap bármely szakában lapozgathatják a gyermekek, beszélgethetnek a családtagokról, foglalkozásokról, nevekről, családban betöltött feladatokról.

Ellátogatunk az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe. Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. A gyermekek megismerik a személy- és teherszállító járműveket.

Megfigyeljük az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat.

A csoportszobában lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére a téli időszakban (maximum 10-15 perc) filmek vetítésével.

Az **5-6-7 éves gyermekek** megismerkednek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Több alkalommal ellátogatunk az evangélikus templomba.

Gondozhatnak terráriumot, flóráriumot, szaporíthatnak tőosztással növényeket. Csíráztatnak, ültetnek a csoportszobában, vagy a kertben. Megismerkedhetnek gyógyfűvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. Megemlékezünk az Állatok napjáról (október 4.), a Víz világnapjáról (március 20.) és a Föld napjáról (április 22.).

Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végezhetnek a növényekkel, állatokkal (földigilisztafarm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal.

Megismerkednek a felnőttek munkájával, ellátogathatnak több munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban osztályozzuk az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítunk. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek.

Ellátogatunk: könyvtárba, múzeumba, kiállítóterembe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra, HÉV-állomásra. Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Meglátogatjuk környezetünk háziállatait, megfigyeljük, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját.

A csoportszobában lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére a téli időszakban filmek vetítésével.

Többször nyújtunk lehetőséget állatokról szóló rövid videofelvételeket megtekinteni.

A **matematikai nevelés** során a gyermekek értelmi képességeinek alakítására, érzelmi és akarati tulajdonságainak fejlesztésére, közösségi magatartásának formálására és esztétikai igényességének növelésére törekszünk. A képességfejlesztés a tapasztalásban, emlékezésben, megértésben, az ítélőképesség alakításában és a konstruálásban nyilvánul meg.

- ❖ A matematikai nevelés feladatai, személyiségformáló tényezői:
- ❖ a különböző matematikai jellegű tapasztalatok, ismeretek segítségével a világban történő eligazodás, tájékozódás fejlesztése;
- ❖ az értelmi képességek fejlesztése, a gyermekek logikus gondolkodásának alakítása;
- ❖ matematikai eljárások, módszerek különböző játékszituációkban történő alkalmazása;
- ❖ az érzelmi, akarati, a szocializációhoz szükséges tulajdonságok fejlesztése.

A matematikai nevelést heti egy alkalommal tervezzük 4-5 és 5-6-7 éves korcsoportban, de az óvodai élet egészét áthatja. Tartalmát három részre osztjuk:

- ❖ Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések, halmazképzések
- ❖ A számfogalom előkészítése, alapozása
- ❖ Tapasztalatok a geometria körében.

14. 6. 2. A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK MEGTEREMTÉSE

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban is történhet, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával.

A természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelése projekt módszerrel is tervezhető.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezésére kerülhet sor.

A **3-4 éves gyermekek** erdei óvodai programját első ízben tavasszal szervezhetjük meg a délelőtti folyamán 1-2 órás időtartamban. Az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget.

A **4-5** és az **5-6-7 éves gyermekek** számára két alkalommal (ősszel és tavasszal) is tervezhetnek erdei óvodai programot.

Videofelvételeket vagy fotókat készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezettő tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

14. 6. 3. A GYERMEKEK KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A KÖZVETLEN TAPASZTALAT- ÉS ISMERETSZERZÉS SORÁN

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek–óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékuk kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

14. 6. 4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- ❖ Tudják óvodájuk nevét.
- ❖ Rácsodálkoznak, érzékelik, látják, felfedezik Isten teremtő munkáját. Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ❖ Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé, stb.).

- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült felvételeket, fotókat.
- ❖ Ismerik az evangélikus templomot, a megfelelő viselkedési szokásokat.

14. 7. BIBLIAISMERET, HITTAN

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem, mert ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,1)

A keresztény nevelés alapköve Jézus tanítása, amelyben magához hívja a gyermekeket és megáldja őket. A gyermekeket Isten ajándékának tekintjük és a családdal együtt közösen részt veszünk formálásukban, a bennük lévő készségek, képességek, talentumok kibontakoztatásában.

A gyermekek még ebben a korban kevés élettapasztalattal rendelkeznek, ezért szükségük van az iránymutatásra.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve indirekt módszerekkel vezetjük rá óvodásainkat a helyes út választására.

A bibliaismereti foglalkozásokon a lelkészek, hitoktatók megmutatják a gyermekek számára a helyes erkölcsi magatartásformákat (szeretet, bizalom, türelem, megbocsájtás, engedelmesség, felelősségvállalás, lelkiismeretesség, becsületesség).

A bibliaismeret heti egyszeri alkalommal van jelen az óvodánkban. A gyermekeket szeretettel kell segítenünk abban, hogy felfedezzék, megismerjék a teremtett világ kincseit, szépségét, hogy közel érezzék magukat Istenhez. Az a gyermek, aki megismerte Isten mindent átölelő szeretetét, az bízni fog önmagában, és a Teremtőben, nyitottabb lesz a világra, biztonságban fogja érezni magát benne. Óvodánk ökumenikus szellemű evangélikus óvoda, ezért a saját felekezeti hittan minden gyermek számára továbbra is elérhető.

A gyermekek vallásos nevelését segítik a mindennapos életbe beépített „szeretet üzenetek”, a gyertyagyújtás, a hitéleti sarok, a csendespercek.

15. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja: a szolgáló élet alapjainak lerakása. „Embernél a munka, Istennél az áldás.” Ez a közmondás azt mutatja, hogy az ember értékeket megtartó és létrehozó munkával, melyet Isten áldása kísér, tudja teljessé tenni életét.

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. További célunk a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása
- ❖ A munkaeszközök használatának megtanítása

15. 1. A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK TERVEZÉSE, S AZOK FELTÉTELÉNEK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segít a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A **3-4 éves gyermekek** az **óvodapedagógust figyelve részt vesznek** a növények, gondozásában, A kerti munkálatokat megfigyelik, részt vehetnek benne. követik, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. E program megerősíti a közösségért végzett munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk (a művészeti sarkok rendezése, mosdófelelős, öltözőfelelős, asztalfelelős, virágok gondozása...).

Az óvodapedagógus megtervezi az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, **ajándékkészítés a kicsiknek**, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a növény.

A gyermekek működjenek közre **az élősarok gondozásában**, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, **az óvodaudvar tisztán tartásában**: pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben, a veteményeskerti munkában. Az óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek lehetőséget biztosítunk a madáretetőt gondozni.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a felelősi munkát a csoportban kialakított szokásrend szerint. Közösön döntenek el a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan terítnek.

Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Felseprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét. Önállóan végeznek **környezetszépítő munkát, játéktisztítást**, polcok lemosását, vitaminaláták készítését. Rendszeresen segíthetnek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készíthetnek nekik. Úgy irányítjuk a **növény- gondozását**, hogy a gyermekek minél több műveletet önállóan el tudjanak végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák.

15.2. A MUNKAESZKÖZÖK HASZNÁLATÁNAK MEGTANÍTÁSA

Megismertetjük a gyermekekkel minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munkajellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

15.3. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ❖ A gyermekek szeretnek önállóan és közösen dolgozni.
- ❖ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ❖ Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- ❖ A kialakított szabályokat betartják.

16. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

16.1. A SZÜLŐ, A GYERMEK ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvoda a családdal együtt segíti a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, amely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ a családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt),
- ❖ anyás beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat)
- ❖ a napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- ❖ szülői értekezletek
- ❖ szülői szervezeti értekezletek
- ❖ egyéni beszélgetések a gyermekek fejlődéséről (a Fejlesztésnapló alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése)
- ❖ a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások (mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeltetni lehessen)
- ❖ Folyamatosan szervezzük a szülők érdekegyeztető, érdekvédelemértető fórumait.
- ❖ Együtt veszünk részt az egyházi ünnepeken, a családi istentiszteleteken.

16.2. AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ, VALAMINT INTÉZMÉNYEI

Intézményi működésünk egyik alappillérenek tekintjük és korrekt, folyamatos kapcsolatot ápolunk:

- ❖ Magyarországi Evangélikus Egyházzal, mint fenntartónkkal,
- ❖ helyi lelkésszel és gyülekezettel,
- ❖ evangélikus óvodákkal,
- ❖ Evangélikus Pedagógiai Intézettel és Nevelési és Oktatási Osztállyal.

16. 3. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA

A gyermek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíró-képességét, az óvodából az iskolába átmenet.

Tartalmas kapcsolatot igyekszünk kialakítani a Mátyás Király Általános Iskolával és a Krammer Teréz Zeneiskolával, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: a volt nagycsoportos óvónők ellátogatnak az első osztályba abból a célból, hogy megismerjék az iskola oktatási módszereit. A tanítókat meghívjuk a nagycsoportosokhoz. Ezen a találkozón lehetőség nyílik arra, hogy teljesebb képet kaphassanak az óvoda mindennapi életéről, nevelő-fejlesztő munkájáról. A kölcsönös érdeklődés, tisztelet és a gyermek megismerése alapján hangoljuk össze nevelési törekvéseinket. A nagycsoportos óvodások tavasszal ellátogatnak az első osztályokba, hogy színes, vonzó tapasztalatok megszerzésével érzelmileg közelebb kerülhessenek az iskolai élethez.

16. 4. AZ ÓVODA ÉS A ZENEISKOLA, EGYÜTTESEK

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel, együttműködési megállapodás megkötése.

16. 5. AZ ÓVODA ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK

Kapcsolatot tartunk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal, a községben létező nemzetiségi csoportokkal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az segítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékozódás, megbeszélések, értekezletek.

16. 6. AZ ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI

Tartalmi kapcsolatot alakítunk ki:

- ❖ a Csömöri Nefelejcs Művészeti Óvodával
- ❖ a helyi önkormányzattal
- ❖ a Magyarországi Evangélikus Egyházsal, mint fenntartónkkal
- ❖ a helyi lelkésszel, hitoktatóval és a gyülekezettel
- ❖ az evangélikus óvodákkal
- ❖ az Evangélikus Pedagógiai Intézettel és Nevelési és Oktatási Osztállyal
- ❖ a nemzetiségi önkormányzatokkal
- ❖ a szakvizsgás képzéseket és konferenciákat szervező főiskolákkal, pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel
- ❖ a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal
- ❖ az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos)
- ❖ a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel (SZAK)
- ❖ a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn

17. A PROGRAM ERŐFORRÁSA

17. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvodapedagógus végzi. Személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus felvállalja a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. Az óvodánk programját megvalósító óvodapedagógus közvetíti a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmaz egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak igénye van az önművelésre, a körülményekhez képest lehetőséget teremt szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. A párok együtt terveznek, összehangoltan, feladatokat megosztva dolgoznak. Képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.) Az óvodapedagógusok gondoskodnak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatják a csoportszobájuk közelében lévő tájékoztató táblákon keresztül.

Az óvodapedagógusok bevonják a pedagógiai asszisztenseket, dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiéniájának megteremtésében.

A lelkészek, hitoktatók segítik az óvodapedagógusokat a gyermekek keresztény életre való nevelésében. A Bibliaismeret tevékenységet és a hittant ők tartják az óvodában.

Szakmai csoportokat, munkaközösségeket alakítunk ki egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez, valamint a szervezet társas, szakmai kapcsolatának karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodában folyó munkát az óvodavezető koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, műszaki, közéleti, minőségirányítási, menedzselési feladatainak

ellátása során. A vezető pontosan, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes, önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segít, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, nem simulnak bele az összharmóniába”. (Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. 1997.)

Az óvodatitkár a vezető közvetlen munkatársa, segíti az adminisztrációs, illetve a szervezési feladatok ellátásában minden területen.

A gazdasági feladatok ellátását egy gazdasági vezető végzi.

A tálaló konyha folyamatos működését egy fő konyhai dolgozó koordinálja. Óvodánk tisztaságáért a dajkák felelnek.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó, kertész személye.

17. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

- ❖ esztétikus mesesarok (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, bábtartók, paraván, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc mágikus báb, jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek az átváltozáshoz, esztétikus meséskönyvek, stb.
- ❖ esztétikus énekes sarok, olyan tér a szobában, ahol 6 gyermek ülve megfér, hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, harangjáték, csengősor, szimbólumok a tanult dalokról
- ❖ esztétikus alkotósarok képalakításhoz, különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, szivacshengerek, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, linólapok, szövőkeretek, agyag, mintázó eszközök, fazekaskorongok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos térben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség a minigalériának, amelyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat
- ❖ plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak,
- ❖ esztétikus ovigaléria, ahol több alkotás állítható ki évszakonként
- ❖ IKT eszközök lejátszási lehetőséggel: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetítéshez, a vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovigaléria eseményeinek rögzítéséhez, a megtekintéséhez
- ❖ esztétikus polc a természet kincseinek gyűjteményével,
- ❖ a projekt sarokban biztosítjuk a kiállítás helyszínét
- ❖ Áhítat-sarok: kereszt, gyertya, Luther rózsza, gyermekbiblia, énekes könyvek, egyházi, evangélikus jelképek,
- ❖ kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják

- ❖ különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők,
- ❖ a szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzék, amit még gazdagítottunk számos módszertani kiadvánnyal
- ❖ az óvodai csoportok színvilágának megkomponálása, az ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése
- ❖ esztétikus tájékoztató táblák az évszakprojekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

18. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEINK, AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEINK ÉS A GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

Céljaink:

- ❖ a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség figyelemmel kísérése, jelzése
- ❖ a gyermekek családban történő nevelésének segítése
- ❖ a programunk alapelveiben megfogalmazott alap keresztény értékek érvényre juttatása
- ❖ szociális hátrányok kompenzálása, egymás támogatása, tolerancia, empátia, esélyegyenlőség biztosítása, másság elfogadása

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 1. § (1) bekezdése szerint a köznevelési rendszer alapvető célja és elve a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevelni. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

A (2) bekezdés szerint a köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.

A (3) bekezdés szerint a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

Közös feladatunk a tankötelezettség teljesítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése.

Az óvodai nevelés során pedagógiai eszközökkel kell feltárni és megszüntetni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. Amennyiben ettől kellő eredmény nem várható, a gyermekjóléti szolgálat nyújthat segítséget, majd szükség esetén hatósági intézkedést kell kezdeményezni.

18. 1. ÁLTALÁNOS FELADATAINK

- ❖ elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását;
- ❖ biztosítani a gyermekeket, megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvóintézkedésekre javaslatot tenni;
- ❖ az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető legzökkenőmentesebbé tenni (anyás beszoktatás);
- ❖ a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni;
- ❖ a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni;
- ❖ a felzárkóztatást megszervezni;
- ❖ a tehetség gondozást megvalósítani, illetve elősegíteni;
- ❖ az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolni;
- ❖ a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást;
- ❖ a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutási javaslattal élni;
- ❖ minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését;
- ❖ a szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítását megszervezni, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíteni;
- ❖ jó kapcsolatot kiépíteni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveivel, személyeivel;
- ❖ a prevenció minden gyermekre történő kiterjesztését megvalósítani;
- ❖ fokozott tolerancia, elfogadó magatartás a halmozottan hátrányos helyzetekkel, gyermekekkel, családokkal kapcsolatban.

18. 2. AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJA

- ❖ a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ebben a feladattervben konkrét tevékenységeket jelöl a felelős meghatározásával együtt;
- ❖ a nevelési év elején minden újonnan szerveződött csoport szülői értekezletén a csoportos óvodapedagógusok tájékoztatják a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen, óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményeket kereshetnek fel;
- ❖ közreműködik a helyi nevelési program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában az igazgató szakembereként;
- ❖ évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy az illetékes önkormányzati előadóval és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően;
- ❖ munkájáról évente egyszer beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.

- ❖ folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a gyámhatósággal, a nevelési tanácsadóval (bízunk abban, hogy hamarosan valóra válik), a pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel;
- ❖ rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt a vezető és kollégái tudomására hozza;
- ❖ fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, illetve a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását;
- ❖ ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában (gyermekjóléti szolgálat, gyámügyi előadó, védőnő, orvos, jegyző);
- ❖ az intézményben jól látható helyen kiteszi a gyermekvédelmi intézmények címét, telefonszámát;
- ❖ összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozók között;
- ❖ nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel együtt végzi;
- ❖ folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait;
- ❖ elősegíti az óvónők felderítő-tevékenységét. Továbbképzést tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, az egyes gyermekek érdekében teendő intézkedésekhez tanácsot ad;
- ❖ javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében, ahol szükséges;
- ❖ részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában – mint az intézményvezető szakembere.

18. 3. A VEZETŐ FELADATAI

A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is. A védő-óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. Fontos, hogy a gyermekeknek megtanítsuk a különböző veszélykerülő magatartási formákat, technikákat. Ebbe a szülőket is bevonjuk.

A rendszeres fogászati vizsgálatok biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja.

A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme is a gyermekvédelemhez tartozik. Biztosítjuk ezeknek az adatoknak a titkosságát, melynek betartása és betartatása vezetői feladat. Az óvodai dolgozókat hivatali titoktartás kötelezi, ezért *etikai kódexet* írtunk, amelynek előírásait minden dolgozónak kötelessége betartani!

18. 4. SPECIÁLIS GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

- ❖ a gyermekvédelmi felelősök elkészítik az új nyilvántartó lapokat, illetve folyamatosan vezetik a már meglevőket;
- ❖ rendszeres gyermekvédelmi támogatáshoz javaslattal élhetük az önkormányzat gyámügyi osztálya felé.
- ❖ kapcsolatban vagyunk az iskola gyermekvédelmi felelősével. Konzultálunk a gyermekvédelmi esetekről, érdeklődünk volt óvodásaink hogylétéről, fejlődéséről a Gyermekjóléti Szolgálat által megszervezett esetmegbeszéléseken;
- ❖ kapcsolatban állunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámügyi Osztállyal. A családsegítő által szervezett esetmegbeszéléseken aktívan részt veszünk, konzultálunk az egyes esetekről.

18. 5. PEDAGÓGIAI FELADATOK

- ❖ a csoportos óvónők a családlátogatások során felméri a családi körülményeket, a gyermekvédelem szempontjából nyilvántartandó eseteket – különös tekintettel az újonnan óvodába kerülő gyermekek körében, illetve azok körében, akik eddig nem a mi intézményünkbe jártak. A szerzett tapasztalatok alapján, illetve az óvodai évek alatt kialakuló új helyzet (válás, szülő deviáns magatartása...) alapján jeleznek a gyermekvédelmi felelősnek;
- ❖ feltérképezzük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket, családokat a családlátogatások, illetve egyéni beszélgetések alapján;
- ❖ a nagycsoportot vezető óvónők és az intézményvezető együttes megbeszélése, felmérése alapján döntjük el, hogy melyik nagycsoportosnak van szüksége a beiskolázás előtti nevelési tanácsadói vizsgálatra;
- ❖ figyelemmel kísérjük a család szerkezetében történt változásokat, a lelkileg sérült gyermekek krízisen való átsegítését, súlyosabb esetben pszichológussal, illetve a Gyermekjóléti Szolgálattal konzultálunk;
- ❖ családi napokat szervezünk, illetve a családdal közösen tartjuk rendezvényeinket, ahol az együttnevelés módszere valósítható meg. Így a szülő mintát kap az óvodai nevelési módszerekről;
- ❖ az iskolaérettségről, a családok lakáskörülményeiről, a szociokulturális háttérrel statisztikai nyilvántartást készítünk abból a célból, hogy a háttérrel megismerve csökkenthessük a veszélyeztetett gyermekek létszámát.

19. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÜK ELŐSEGÍTÉSE

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 12. pontja szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, aki sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, vagy kiemelten tehetséges, továbbá a gyermekvédelmi törvény szerint hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőnek nevezzük azt a gyermeket, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolatai problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséget minden esetben a pedagógiai szakszolgálatok határozzák meg. Az általuk kiállított szakvélemény alapján kell meghatároznunk ezen gyermekek fejlesztését.

A fejlesztés menetét a Fejlődésnaplóban a Fejlesztési tervben rögzítjük, és a különböző szakemberekkel (logopédus, gyógypedagógus, pszichológus...) történő konzultációkat is itt jelöljük. A tanulási problémákkal küzdő gyermekeket két csoportba sorolhatjuk: *tanulási nehézséggel küzdők* (pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok...); *tanulási zavarral küzdők* (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba...). A magatartászavarok miatt problémás gyermekeket szintén két csoportba sorolhatjuk: *visszahúzó* (*regresszív*) és *depresszív viselkedésű* gyermekek (pl. félénk, csendes, visszahúzó...); *ellenséges* (*agresszív*) és *inkonzekvens viselkedésű* gyermekek (pl. engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív...).

„A tehetség velünk született, adottságokra épülő, gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt hoz létre.”² A kutatások szerint a népesség 2,3%-a sorolható a **tehetséges** kategóriába. A tehetség kibontakoztatása a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. Fontos, hogy mind a pedagógus, mind a család felismerje azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása sejteti a tehetséget.

Geffert Éva és Herskovits Mária kutatási eredményeit alapul véve a következő kategóriák és azok jellemzői adhatnak szempontot a pedagógusok számára, ami alapján a tehetség felismerhető:

Az ismeretszerzés jellemzői:

- ❖ nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról
- ❖ szókincsük gazdag, szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak
- ❖ beszédük folyamatos, kifejező
- ❖ gyorsan megjegyzik a tényeket

---

² Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához (2003.) Szerk.: Falus Iván. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

- ❖ gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat
- ❖ a jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbségeket keresik
- ❖ gyorsan tudnak érvényes állításokat felállítani
- ❖ jó megfigyelők, és megfigyeléseiket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani
- ❖ szeretik az enciklopédiákat, atlaszokat
- ❖ megpróbálják a bonyolult dolgokat megérteni oly módon, hogy áttekinthető egységekre bontják szét
- ❖ kritikusan, függetlenül gondolkodnak, értékelik a helyzeteket

Motiváció

- ❖ az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak
- ❖ igyekeznek feladataikat befejezni, zavarja őket, ha félbe kell szakítani elfoglaltságukat
- ❖ a mechanikusan ismétlődő feladatok untatják őket
- ❖ ha a feladat érdekli őket, alig igényelnek külső biztatást
- ❖ tökéletességre törekszenek
- ❖ önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával vagy eredményével
- ❖ szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végiggondolására
- ❖ magas célokat tűznek ki, és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, míg feltétlenül szükséges

Kreativitás

- ❖ sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg
- ❖ egy kérdés vagy probléma felmerüléskor sok ötletet vagy megoldási lehetőséget sorolnak fel
- ❖ gyakran szokatlan, furcsa vagy meglepően frappáns, okos válaszokat adnak
- ❖ véleményüket nem rejtik véka alá
- ❖ nem értékelik a sablonos megoldásokat, inkább kockáztatják, hogy tévednek
- ❖ gondolatban gyakran végigjátszanak szituációkat, és megváltoztatják azokat
- ❖ kifejezett humorérzékük van, de a kisgyerekes gügyögés idegesíti őket
- ❖ kifejezetten érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt (tánc, ének, mesék, versek, zene)
- ❖ szeretik a szépet, és könnyen észreveszik a művészi részleteket
- ❖ eredeti, színes fantáziaviláguk van.

Szociális viselkedés:

- ❖ sokat foglalkoznak olyan fogalmakkal, mint igazságos-igazságtalan, jó-rossz, és készek a tekintéllyel szembeszegülni

- ❖ nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy mások legyenek, mint a többiek
- ❖ ha más véleményük van, akkor provokálják a többieket, és vállalják a konfliktusokat
- ❖ egyéniségek, individualisták, mennek a maguk útján
- ❖ nem fogadnak el tekintély alapon véleményt anélkül, hogy azt kritikusan át ne gondolnák, elemeznék
- ❖ felelősséget tudnak vállalni, tervezésben és szervezésben megbízhatók
- ❖ általában kijönnek kortársaikkal, bár néha türelmetlenek velük, barátaikat azonban hasonló képességűek közül választják
- ❖ jól tudnak beszélgetni idősebb gyermekekkel vagy felnőttekkel
- ❖ hajlamosak arra, hogy ők határozzák meg a helyzeteket és mások viselkedését
- ❖ könnyen beleélik magukat, és ezért nyitottak szociális problémákra.

20. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

Sajátos nevelési igényű gyermeket szakértői és rehabilitációs bizottság által kiállított szakvélemény megléte esetén veszünk fel óvodánkba.

Intézményünk alapító okirata szerint az óvodai nevelés mellett ellátandó tevékenységünk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján szükséges a *sajátos nevelési igényű* gyermekek közül az alább felsoroltak integrált óvodai nevelését ellátnunk, konkrétan:

- ❖ *testi fogyatékos* esetén a járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott gyermekek ellátása *beszéd fogyatékos* gyermekek ellátása.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja**, hogy a művészeti *nevelés eszközeivel* a gyermek saját képességrendszerében fejlődést mutasson, az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, és a speciális óvodai nevelés-fejlesztés a gyermeket ne terhelje túl.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. Programunk minden tevékenységében jól tud alkalmazkodni a sérült gyermekekhez.

A fejlesztést minden esetben meghatározza a fogyatékos típusa, súlyossága. Megkezdése előtt felderítjük a fogyatékos kialakulásának, diagnosztizálásának és az eddigi ellátás megkezdésének idejét, módját. Figyelembe vesszük a gyermek képességeit, készségeit, pszichés és egészségi állapotát, esetleges rehabilitációs műtéteit, kognitív funkcióit és meglévő ismereteit.

Mindezek alapján a fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis (tapintásos) mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékos típusok függvényében más-más terület kap hangsúlyt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a nevelés-fejlesztés biztosítása a fogyatékos típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, szakemberekkel (gyógypedagógussal, pszichológussal, orvossal stb.) együttműködve
- ❖ a sérült gyermeket elfogadó környezet megteremtése
- ❖ a gyermek iránti elvárások felmérése, meghatározása.

20. 1. A NEVELÉS-FEJLESZTÉS BIZTOSÍTÁSA A FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSÁHOZ IGAZODÓ SZAKKÉPZETTSÉGGEL RENDELKEZŐ SZAKEMBERREL EGYÜTTMŰKÖDVE

A sérült gyermek nevelésének, fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Annak érdekében, hogy a fejlesztést optimális körülmények között tudjuk végezni, minden esetben szükség van a fogyatékoság típusához igazodó szakember segítségére. Ehhez a személyi feltételt biztosítani kell. A sérült gyermek fejlesztése gyógypedagógiai kompetencia. A sajátos nevelési igény a szokásos nevelőmunkától eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő, fejlesztő, korrekciós és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását kívánják meg az óvodapedagógus részéről is. Az egyéni fejlesztési tervet a Fejlődésnaplóban vezetjük. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez gyógypedagógiai tanár, fejlesztő pedagógus vagy a fogyatékoság típusára kiképzett szakember segítsége szükséges. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, sajátos teendőink ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakember az együttműködés során:

- ❖ **segíti** a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
- ❖ **javaslatot tesz** gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
- ❖ **segítséget nyújt** a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről
- ❖ **együttműködik** az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
- ❖ **kapcsolatot tart** a szülővel a fejlesztés sikerességét szolgáló ismeretek, tanácsok átadásával.

Közös feladatok:

- ❖ a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- ❖ a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- ❖ a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- ❖ a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- ❖ az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

20. 2. A SÉRÜLT GYERMEKET ELFOGADÓ KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE

A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe történő beilleszkedését elősegíti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés. Az együttneveléssel többet vállal intézményünk: magasabb értéket teremtünk meg. A nevelőmunka során arra törekszünk, hogy elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet alakítsunk ki. Külön figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítségét megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

20. 3. A GYERMEK IRÁNTI ELVÁRÁSOK FELMÉRÉSE, MEGHATÁROZÁSA

A gyermek iránti elvárásunkat fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke alapján alakítjuk ki. A gyermek terhelhetőségét biológiai állapota, az esetlegesen társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az ehhez szükséges pedagógiai feltételek:

- ❖ a sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- ❖ a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- ❖ a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- ❖ annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- ❖ rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- ❖ az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával
- ❖ a szülők tájékoztatása a tekintetben, hogy a gyermek az óvodai élet egyes tevékenységeiben milyen mértékben képes részt venni
- ❖ információ bekérése a szülőktől a gyermek orvosi és egyéb kezeléseiről, a vizsgálatok eredményeiről, speciális eszközök használatáról.

20. 4. SIKERKRITÉRIUMOK

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülés-specifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- ❖ egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- ❖ a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlődésének elemzése alapján
- ❖ szükség esetén
  - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
  - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
  - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
  - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

21. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda nevelőtestülete az intézmény pedagógiai programját a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése alapján 2021. február 26. napján a Nevelői értekezleten, az óvoda vezetésével megbízott pedagógus előterjesztése alapján *10 igen* szavazattal, *0 nem* szavazattal és *0 tartózkodással elfogadta*. Az elfogadásról jegyzőkönyv készült.

Kelt: Csömör, 2021. február 26.

Jegyzőkönyv iktatószáma: 304/2021.

Biró Zsuzsanna
intézményvezető

A szülői szervezet a Pedagógiai programban leírtakat megismerte, véleményezési jogával élve 2021. március 08-án a dokumentumban megfogalmazottakkal egyetértett.

.....
Szülői Szervezet elnöke

A Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda pedagógiai programja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 32. § (1) bekezdés i) pontja alapján a **Magyarországi Evangélikus Egyház**– mint fenntartó – **jóváhagyásával válik érvényessé.**

Jóváhagyja a Magyarországi Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási bizottsága jegyzőkönyvi kivonattal.

---

22. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai nevelési program érvénybelépésének ideje:

2021. szeptember 01.

A program felülvizsgálata

Helyi óvodai programunkat 5 évente vizsgáljuk felül. Törvényi változások bekövetkeztével, annak megfelelően és időpontban változtatunk.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- ❖ A gyermekek értelmi-érzelmi fejlődésében nem hozott olyan szintű fejlődést, amit a programtól elvártunk.
- ❖ A nevelőtestület többségének véleménye alapján.
- ❖ Törvényi változások miatt.
- ❖ Fenntartóváltás esetén.

A pedagógiai programot módosítás esetén az intézményvezető a döntést követő 15 napon belül köteles a fenntartó felé jóváhagyás céljából előterjeszteni.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozásának módja:

- ❖ nyílt napon a szülők az óvodavezetőtől kapnak tájékoztatást
- ❖ az újonnan felvételt nyert gyermekek szülei az első szülői értekezleten ismerhetik meg
- ❖ az óvoda épületében az intézményvezetői irodában megtalálható
- ❖ az óvoda honlapján elektronikus úton elérhető.

A döntés-előkészítő érdekegyeztető fórumok közül melyik javaslatára kell összehívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet?

Az óvodában működő munkaközösségek javaslatára.

Milyen előírásokat szabunk a programmódosítás előterjesztésére?

- ❖ Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének.
- ❖ Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek.
- ❖ A nevelőtestület elé terjesztése szóban, véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelés intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény
- A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet
- Egyházi Törvénykönyv
- Magyarországi Evangélikus Egyház törvényei
-

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Biblia, *Magyar Bibliatanács megbízásából a Református Zsinati Iroda sajtóosztálya Bp.*, 1977.

Evangélikus énekeskönyv, *Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya Bp.*, 1982.

Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest, 1996.

Nagy Jenőné: Óvodatükör. Óvodai intézmények szakmai munkájának mérése, elemzése, értékelése. *ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok, 2001.*

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból. Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív program. Útmutató a program megvalósításához. *Második, módosított kiadás. ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok, 2002.*

Nagy Jenőné: Gyermektükör. A gyermekek fejlődését, fejlesztését segítő útmutató. *ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok, 2006.*

Nagy Jenőné: Tehetségigéreték gondozásának elmélete és gyakorlata. Módszertani könyv óvodapedagógusoknak. *ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok, 2012.*

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Alternatív óvodapedagógiai program, *ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok, Negyedik kiadás*

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? *Országos Közoktatási Intézet, Budapest*

Révészné Tóth Erzsébet: Menybemenetel, *Luther kiadó 2010.*

Dr. Tuba Iván: Keresztény erkölcsstan, https://www.sapientia.hu/old/jegyzet/moral_2.html, 2021.01.23.

21. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda nevelőtestülete az intézmény pedagógiai programját a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése alapján 2021. február 26. napján a Nevelői értekezleten, az óvoda vezetésével megbízott pedagógus előterjesztése alapján *10 igen* szavazattal, *0 nem* szavazattal és *0 tartózkodással* **elfogadta**. Az elfogadásról jegyzőkönyv készült.

Kelt: Csömör, 2021. február 26.

Jegyzőkönyv iktatószáma: *304/2021.*

A szülői szervezet a Pedagógiai programban leírtakat megismerte, véleményezési jogával élve .....*03.08*.....-án (én) a dokumentumban megfogalmazottakkal egyetértett.

Bóka-Szidas Ester

Szülői Szervezet elnöke

A Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda pedagógiai programja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 32. § (1) bekezdés i) pontja alapján a **Magyarországi Evangélikus Egyház**– mint fenntartó – **jóváhagyásával válik érvényessé.**

Jóváhagyta: a Magyarországi Evangélikus Egyház

Dátum: **2021. ???**

A jóváhagyó határozat száma:

Iktatószáma:

Iráttári száma:
